

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^e. JAARGANG

WOENSDAG 14 AUGUSTUS 1935

No. 1024

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.
Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam,
Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No.
145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch
Kwartaalbericht f 1.—. Leden en donateurs ontvangen
het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie
op de verdere publicaties.

INHOUD,

	Blz.
Mededeelingen van de Centrale Commissie voor de Rijn- vaart	712
BRANDSCHADE EN CONJUNCTUUR door Dr. P. D. Pestman	712
De rubberpositie na één jaar restrictie door J. F. Haccoü	713
Beschouwing over ordening van het verkeerswezen II (Slot) door M. Zwalf	715
De positie van den crediteur in een periode van ge- daald prijspeil door Is. Vorst	717
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De voltooiing van het werk der noodverordeningen door Dr. H. Weichmann	718
AANTEKENINGEN:	
Ordening, coördinatie en prijsbeïnvloeding in den landbouw	720
Dalende werkloosheid in Engeland	721
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	722
BOEKAANKONDIGINGEN:	
J. H. Huizinga: Gold points a moral	722
ONTVANGEN BOEKEN	722
STATISTIEKEN	723—726
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

13 AUGUSTUS 1935.

Het aantrekken van de geldkoersen doet zien, dat het zoo gewenschte vertrouwen in onze monetaire positie nog lang niet algemeen is. Waar het schort, is moeilijk te zeggen, er worden tal van gissingen gemaakt, doch het blijft bij veronderstellingen. De grootste onrust schijnt echter thans wel uit de provincie te komen. De notering voor privaat-disconto is van 4½ pCt. tot 5 pCt. opgelopen, zonder dat er steeds geld voor het aangeboden materiaal te vinden was. Call-gelden bleven gezocht tegen 5 pCt. Prolongatie kwam van 4 op 4½ pCt.

* * *

Ook op de wisselmarkt viel duidelijk te onderkennen, dat men de nabije toekomst nog steeds niet met onverdeeld vertrouwen tegemoet ziet. De wisselkoersen trokken aan; de Fransche Franc kwam zelfs op het peil, dat weder goud-remises naar Parijs werden gezonden, terwijl ook de Dollar weder zeer bedenkelijk het goudpunt van uitvoer begint te naderen. Ponden kwamen van 7.30 op 7.34¼, Dollars van 1.47¼ op 1.47⅞. De \$/£ notering werd op ongeveer 4.96½ gehouden. Zooals gezegd, waren Fransche Francs gezocht; van 9.76½ steeg de koers tot 9.79¼ en bleef, ondanks het aanbod afkomstig van de goud-remises, op 9.79 hangen. De £/Frs. notering: 74.90—75.—, Belga's ca. 24.95. Marken kwamen van 59.40 op 59.70. Voor Registermarken was eenige vraag, waardoor de koers kon verbeteren. Ook Credit-, Sperr- en effectenmarken waren gezocht; doch niet-tegenstaande de vraag liepen de koersen achteruit. Zwitsersche Francs ca. 48.37½. Roemeensche Lei ca. 1.20. T. T. Indië noteert thans 100⅞/16.

Zooals te verwachten, waren termijnen thans weder flink gezocht; het agio voor Ponden op een- en drie-maands levering was tenslotte 6 en 18 c. Voor Dollars bedroeg dit 1¼ en 3¼ c. Ook Marken op drie-maands levering doen thans agio, men sprak van 30 tot 50 p.

Op de goudmarkt ging niet veel om; de prijzen konden zich niet alleen handhaven, maar zich ook verbeteren. Zoo noteerden baren levering Amsterdam tenslotte f 1.657,50, levering Londen f 1.657. Eagles 2.51, Sovereigns 12.30 en Gouden Tientjes 10.40. Marken bankpapier waren aanvankelijk sterk aangeboden; de prijs liep tot 48.60 achteruit, waarop een herstel tot 49.— volgde.

MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

VERSLAG VAN DE JUNI-JULI ZITTING 1935.

De Centrale Commissie voor de Rijnvaart heeft te Straatsburg een zitting gehouden van 25 Juni tot 13 Juli 1935 onder voorzitterschap van den heer Jean Gout, buitengewoon gezant.

Gedurende deze zitting zijn de werkzaamheden van de herziening van het Verdrag van Mannheim, welke in een in Maart in San Remo gehouden zitting weder opgenomen waren, voortgezet; voorts heeft de Commissie in hare hoedanigheid als rechtbank voor hooger beroep zes vonnissen in burgerlijke zaken betreffende aanvaringen op den Rijn gewezen.

De Commissie heeft nota genomen van het aantal in 1934 verstrekte schipperspatenten, n.l. 602 in Duitschland, 47 in België, 28 in Frankrijk en 525 in Nederland,

van 62 toegestane afwijkingen op de voorschriften betreffende de minimum-bemanning van Rijnschepen, n.l. 27 in Duitschland en 35 in Frankrijk,

en van de erkenning door België, Nederland en Zwitserland van de „Registro Italiano Navale ed Aeronautico” in Rome, in verband met de toepassing van artikel 9b van het reglement betreffende het onderzoek van Rijnschepen.

De Commissie heeft de uitnoodiging van de Belgische Regeering aangenomen om zich op het XVIe congres in Brussel, georganiseerd door de „Association Internationale Permanente des Congrès de Navigation”, in September 1935 te laten vertegenwoordigen.

De aanvang van de volgende zitting is op Dinsdag 12 November 1935 vastgesteld.

BRANDSCHADE EN CONJUNCTUUR.

De Vereeniging van ter Amsterdamsche Beurze Vertegenwoordigde Brand-Assuradeuren geeft een statistiek uit, die in Nederland eenig in haar soort is, n.l. betreffende de in Nederland plaats hebbende aantallen branden, die elk een schade van f 300 of meer, opleveren. Deze statistiek, die sedert 1900 wordt bijgehouden, kan op een vrij groote volledigheid bogen. Het is hieraan, dat ik de gegevens voor het navolgende opstel ontleende. Genoemde statistiek geeft over het tijdvak 1900—1934 de volgende aantallen brandschaden van f 300 of meer.

Jaar	Totaal aantal branden	Jaar	Totaal aantal branden	Jaar	Totaal aantal branden
1900...	1710	1912...	2053	1924...	2216
1901...	1511	1913...	1936	1925...	2037
1902...	1305	1914...	1723	1926...	2217
1903...	1454	1915...	1223	1927...	1883
1904...	1564	1916...	975	1928...	1944
1905...	1601	1917...	1081	1929...	2198
1906...	1708	1918...	1057	1930...	2420
1907...	1681	1919...	1544	1931...	2519
1908...	1805	1920...	1230	1932...	2722
1909...	1733	1921...	1911	1933...	2178
1910...	1549	1922...	1835	1934...	2150
1911...	2726	1923...	2282		

Deze cijfers geven een beeld van de schadefrequentie in de laatste 35 jaren. Nauwkeurig is dit beeld echter niet, daar geen rekening is gehouden met den aanwas van de bevolking. Een juister inzicht verschaft de volgende tabel, die de gemiddelde aantallen, berekend per 10.000 inwoners, aangeeft.

Jaar	Gemiddelde	Jaar	Gemiddelde	Jaar	Gemiddelde
1900....	3.32	1912....	3.38	1924....	3.05
1901....	2.89	1913....	3.14	1925....	2.77
1902....	2.46	1914....	2.75	1926....	2.97
1903....	2.70	1915....	1.91	1927....	2.49
1904....	2.86	1916....	1.50	1928....	2.53
1905....	2.89	1917....	1.62	1929....	2.82
1906....	3.03	1918....	1.57	1930....	3.07
1907....	2.94	1919....	2.29	1931....	3.15
1908....	3.12	1920....	1.80	1932....	3.35
1909....	2.96	1921....	2.76	1933....	2.65
1910....	2.62	1922....	2.61	1934....	2.58
1911....	4.56	1923....	3.19		

Gemiddelde over het tijdvak 1900—1934: 2.73.

Het aantal branden in de laatste jaren is herhaaldelijk abnormaal hoog en onrustbarend genoemd en van onderscheidene zijden is er op aangedrongen, dat aan de brandstichtingen, hetzij door den verzekerde zelf, hetzij door derden, paal en perk zou worden gesteld. Bovenstaande cijfers leeren nu tweërlei, in de eerste plaats, dat de gemiddelden over de perioden 1930—1932 inderdaad aan den hoogen kant zijn, maar daarom nog geen recordcijfers opleveren (vergelijk de jaren 1900, 1908, 1912, 1913, 1923 en 1924, alle op vrijwel het niveau van 1930—1932, en niet te vergeten het recordjaar 1911!). In de tweede plaats wijst de plotselinge daling in 1933 en 1934 er op, dat de verscherping van het overheidstoezicht op brandstichtingen, die sedert kort plaats vindt, een zeer gunstigen invloed op het aantal brandschadegevallen heeft.

Den beschouwer van de statistiek treffen verder in het bijzonder de groote contrasten tusschen de diverse jaren; 1911 met een gemiddelde van 4.56 en 1916 met een cijfer van 1.50 verschillen ruim 200 pCt.! Dit ontbreken van elke regelmatigheid in het aantal branden is uit meer dan één oogpunt ongewenscht. Voor den brandverzekeraar, die zijn premie nu eenmaal o.m. op door ervaring verkregen gegevens baseert, is het in de eerste plaats bedenkelijk, dat op de brandfrequentie zelfs in de allernaaste toekomst blijkbaar geen peil valt te trekken. Doch ook uit een maatschappelijk oogpunt is het van belang te weten, in welke mate de tot het volksvermogen behorende goederen aan gevaar voor vernietiging door brand onderhevig zijn. Het is dus van belang, de oorzaken van dit schijnbaar zoo onregelmatige schadeverloop op te sporen.

In de eerste plaats moet er nagegaan worden, of deesignaleerde onregelmatigheid wellicht te wijten is aan een abnormaal hoog aantal schaden in een bepaalde bevolkingsgroep. De Vereeniging van ter Amsterdamsche Beurze Vertegenwoordigde Brand-Assuradeuren verdeelt haar cijfers in 5 groepen, te weten Particulieren, Groothandel, Bedrijven, Industrie en Landbouw¹⁾. De schaden in de rubrieken Groothandel en Industrie blijken numeriek weinig te beteekenen te hebben; meestal bedragen zij gezamenlijk niet meer dan 10 pCt. van het totaal. Van de overblijvende groepen levert de categorie Landbouw voortdurend de meeste schaden op en vervolgens de rubriek Particulieren. De uitkomsten in deze drie groepen blijken zich vrijwel parallel te bewegen, getuige de jaren met de sterkste contrasten in de totalen, 1911 en 1916. Het percentage branden van het totaal, dat elke groep opleverde, bedraagt in:

	1911	1916
Particulieren	37 pCt.	30 pCt.
Groothandel	2 „	3 „
Bedrijven	22 „	22 „
Industrie	5 „	11 „
Landbouw	34 „	34 „

Hieruit blijkt, dat het in het algemeen niet juist is het onregelmatige schadeverloop in het bijzonder aan één van de vijf groepen te wijten. Zoo is ook het odium van abnormale brandfrequentie, dat de landbouw de laatste jaren op zich geladen heeft, niet geheel verdiend. In 1932 (waarin het hoogtepunt van de laatste jaren bereikt werd) is het percentage landbouw-branden toch niet meer dan 40 pCt.; hetgeen hoog, maar in vergelijking met andere jaren niet abnormaal is. Blijkbaar zijn de rubrieken Particulieren, Bedrijven en Landbouw elk in nagenoeg gelijke

¹⁾ Panden, die uitsluitend als woning gebruikt worden, benevens kerken en scholen, worden tot de particuliere risico's gerekend. Tot de bedrijven en de industrie worden alle perceelen gerekend, waarin eenig bedrijf (behalve landbouwbedrijf) wordt uitgeoefend, terwijl als industriële risico's slechts die bedrijven worden beschouwd, waarin op eenige schaal met mechanische kracht wordt gewerkt. Tot de landbouw-risico's worden, behalve de boerderijen ook bosch, heide en veen gerekend.

mate debet aan de sterke contrasten in de onderscheidene schadetotalen.

De natuurlijke oorzaken (droge seizoenen, onweersrijke zomers, langdurige regenperiodes), die op zichzelf van veel invloed kunnen zijn, blijken voorts slechts enkele afwijkingen van de rechte lijn op haar geweten te hebben. Slechts van het recordjaar 1911 en de jaren 1921 en 1929 is het bekend, dat zij regenarm en bijgevolg branderijk waren. Bij de afwijkingen in de andere jaren hebben geen atmosferische invloeden een rol van beteekenis kunnen spelen. Waar is de oorzaak dan wel te zoeken?

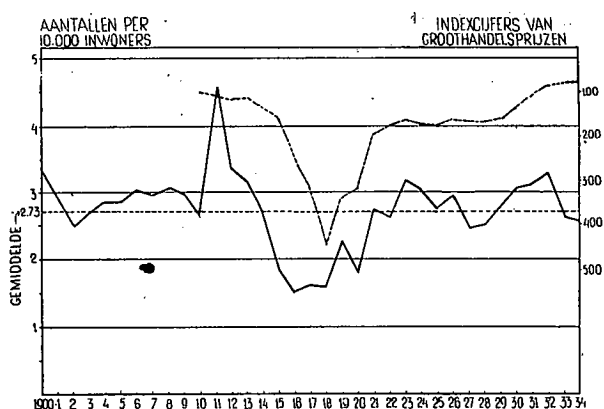
Bij de beoordeeling van de risico's, die het accepteren van een bepaalde verzekering voor hem medebrengt, onderscheidt de brandverzekeraar de objectieve en de subjectieve risicofactoren. De objectieve zijn dan die factoren, die verband houden met de te verzekeren lichamelijke zaak (bouwconstructie, wijze van verwarming en verlichting, aard van in het pand opgeslagen goederen, aard van uitgeoefende bedrijven enz.). De subjectieve risicofactoren hebben betrekking op den verzekerde; zij geven aanleiding tot vragen als: Is de verzekerde een eerlijk man, beheert hij zijn zaken als de uit het Burgerlijk Recht bekende „goede huisvader”, is hij solvabel, e.d.?

Daar de objectieve risicofactoren over geheel Nederland genomen geen neiging tot groote variaties met het verlopen van de jaren vertoonen, dringt zich de vraag op, of de subjectieve factoren dan wellicht het schadeverloop beheerschen. Hierbij moet men in het oog houden, dat weinig scrupuleuze en weinig zorgvuldige verzekerden bij neergaande conjunctuur meer neiging tot brandstichting, resp. tot onzorgvuldigheid zullen gevoelen dan bij een opgaande. Economische depressie pleegt produceeren immers minder loonend te maken. Het onaangetaste behoud van de productiemiddelen weegt dan minder zwaar dan in tijden van groote bedrijvigheid. Voorts is het een feit, dat de verzekerde sommen zich slechts met moeite bij een dalende markt aanpassen. Hoe groot het verschil dan tusschen verzekerde som en werkelijke waarde is, des te grooter is ook de verleiding voor den verzekerde, om zich ten koste van den brandverzekeraar *opzettelijk* te verrijken, althans om te *bevorderen*, dat er een brand uitbreekt, die hem aan assurantiepenningen meer opbrengt, dan hij schade heeft geleden. Prijsdaling moet de brandenfrequentie bijgevolg stimuleeren, prijsstijging omgekeerd remmen. Het is nu nog slechts de vraag, hoe sterk deze invloed is en hoe groot de bevolkingslaag is, waarbij hij aanwezig is. Het antwoord hierop vindt men door de brandschadenaantallen te vergelijken met de indexcijfers der goederenprijzen en dan komt men tot een verrassend resultaat.

In de nevenstaande grafische voorstelling is zowel het verloop van de gemiddelde aantallen brandschaden per 10.000 inwoners als dat van de indexcijfers der groothandelsprijzen (sedert 1910, het jaar, dat deze cijfers voor het eerst beschikbaar waren) door een curve uitgedrukt. De grondslagen, volgens welke deze lijnen zijn geconstrueerd, zijn aan elkaar tegengesteld. De curve van de groothandelsprijzen is omgekeerd geteekend, zoodat een stijging (daling) van de groothandelsprijzen in de grafiek als een daling (stijging) is weergegeven.

De grafiek laat zien, dat beide curven vrijwel evenwijdig aan elkaar loopen, m.a.w., dat een stijging van de groothandelsprijzen vrijwel steeds gepaard gaat met een (vaak nagenoeg even groote) daling van het gemiddelde aantal brandschaden. Ten duidelijkste blijkt het verband tusschen beide verschijnselen in de jaren 1913 tot 1919; de daarop volgende jaren geven een iets minder frappant beeld, maar elke wijziging in het prijsniveau weerspiegelt zich ook dan in de brandenfrequentie.

Dit resultaat is verrassend en ontmoedigend tevens. Verrassend, omdat de conjunctuur als schadefactor een veel grotere rol blijkt te spelen dan velen ooit

— Gemiddelde aantallen brandschaden van f 300 of meer, voorgevallen in Nederland in het tijdvak 1900—1934, berekend per 10.000 inwoners.
 ..... Omgekeerde loop van de indexcijfers van groothandelsprijzen (1901—1910 = 100).

zullen hebben vermoed, ontmoedigend, omdat de neiging om zich ten koste van zijn medemensch te verrijken, blijkbaar niet beperkt is tot enkele a-sociale individuen, maar kennelijk in breede lagen van de bevolking aanwezig is.

Het eenige lichtpunt in deze zaak, die den zeden van onze maatschappij niet tot eer strekt, is, dat het kwaad niet onherstelbaar is. De laatste jaren begint het politieonele en justitieele toezicht op de brandschaden belangrijk scherper te worden (v.g. de recente zuivering van Oss) en het is wel merkwaardig, dat het verband tusschen conjunctuur en brandenfrequentie in 1932 voor het eerst, maar dan ook grondig, verbroken blijkt te zijn.

Op het gebied van schade-controle is blijkbaar veel te doen. De overheid kan nuttig *repressief* werk doen, nl. door brandstichters nauwgezet op te sporen en streng te straffen (het resultaat daarvan blijkt reeds). Het is aan de brandassuradeuren, om *preventief* toezicht uit te oefenen, nl. om toe te zien, dat de verzekerde sommen op geen enkel tijdstip van de verzekering ten opzichte van de werkelijke waarde van de verzekerde zaak een marge ten voordeele van den verzekerde openlaten. Langs deze twee wegen kan een normaal niveau, normaal in den zin van: zooals dat behoort te zijn, bereikt worden.

Dr. P. D. PESTMAN.

DE RUBBERPOSITIE NA ÉÉN JAAR RESTRICTIE.

Nu de beperkingsregeling voor de rubber een vol jaar van kracht is geweest, is het nuttig en interessant zich aan de hand der cijfers, welke ontleend zijn aan de „Bulletins” van het International Rubber Regulation Committee een beeld van de positie van het artikel te vormen.

Daarbij moet dan allereerst niet vergeten worden, dat de beperking slechts zeer geleidelijk werd ingevoerd en zodoende over de laatste 7 maanden van 1934 gemiddeld niet meer dan 12²/₇ pCt., over de eerste 5 maanden van 1935 27 pCt. en derhalve over het eerste restrictie-jaar (1 Juni 1934/31 Mei 1935) gemiddeld 18³/₄ bedroeg. Er is dus van een zeer geringe beperking, speciaal tengevolge van het lage gemiddelde van 1934, sprake geweest en de laatste 7 maanden van dit jaar zullen dan ook met een gemiddelde van 34²/₇ pCt. een ingrijpender invloed oefenen, ondanks de hogere quota, welke aan de deelnemers voor 1935 werden toegekend.

Consumptie.

In een markt, waarin de mogelijkheid tot manipulatie bestaat, interesseert ons vanzelfsprekend allereerst die zijde, welke vrij gebleven is, in dit geval dus de consumptie.

Volgens de cijfers van het Comité (Juli-bericht) wordt deze aangenomen te hebben bedragen:

buiten het restrictiegebied:

Juni/December 1934	rond	515.000	long tons
Januari/Mei 1935	"	408.000	" "
binnen het restrictiegebied:			
Juni 1934/Mei 1935	"	1.000	" "
		<u>924.000</u>	<u>long tons</u>

Op grond van de verschepingen en de mutaties in de voorraden komen wij op ongeveer 931.000 tons, zoodat het verbruik in de twaalf maanden 1 Juni 1934/31 Mei 1935 met een hoeveelheid van 925 à 930.000 long tons juist moet zijn aangegeven.

Is een dergelijke consumptie op zichzelf niet onbevredigend, het verdient toch de aandacht, dat zij zich gedurende de eerste 5 maanden van 1935 niet op het niveau van dezelfde periode van 1934 heeft kunnen handhaven; het verbruik, of juist de opneming van ruwe rubber door de verwerkende industrieën bedroeg gedurende Januari/Mei 1934 rond 424.000 ton tegen in de eerste 5 maanden van 1935 rond 408.000 ton, hetgeen derhalve een vermindering met rond 16.000 ton beteekent. Wij mogen hierbij niet uit het oog verliezen, dat in het cijfer 1934 vermoedelijk tevens, in verband met de toen verwachte restrictie, vergrootingen van de voorraden der fabrikanten zijn begrepen, waardoor de vergelijking niet geheel juist is; dat het verbruik van ruwe rubber evenwel gedurende de periode 1935 beneden dat van 1934 is gebleven, kan als vaststaand worden aangenomen.

De consumptie van reclaimed rubber in Amerika daarentegen is, over het geheele jaar 1934 reeds met bijna 16.000 tons tot bijna 101.000 tons tegenover 85.000 tons in 1933 gestegen, ook in de eerste 5 maanden van 1935 wederom toegenomen. Tegenover bijna 44.000 tons over de maanden Januari/Mei 1934 staat in dezelfde periode van dit jaar een verbruik van ruim 51.000 tons. Ook in andere landen, speciaal in Duitsland, geniet het regeneraat wederom toenemende belangstelling. Zijn daarbij voor Duitsland speciale oorzaken (deviezen-vraagstuk) aan te geven, voor Amerika is de grotere bandenfabrikatie verklaaringsmoment, doch het blijft opvallend, dat met den hooger prijs voor het ruwe product dadelijk het reclaimed product verhoogde belangstelling geniet.

De auto-productie ontwikkelt zich, met rond 1.901.000 wagens in de eerste 5 maanden van 1935 tegen rond 1.408.000 in dezelfde periode van 1934, niet onbevredigend, doch geeft anderzijds niet een buitengewone ontwikkeling te zien; de vervangingen, welke in 1935 moesten plaats hebben, overtreffen die van 1934 en hierin vindt de grotere productie haar verklaring. De productie van autobanden in Amerika is eveneens toegenomen, doch ook de voorraden zijn, behoudens van massieve banden, gestegen, zoodat de verhoogde productie ten deele een vooruitloopen op toekomstige vraag is geweest.

Productie.

Bij de productie zijn weinig opwekkende cijfers te registreeren.

De netto-exporten gedurende Juni/December 1934 bedroegen rond	520.000	tons
De netto-exporten gedurende Januari/Mei 1935 bedroegen rond	356.000	"
De consumptie in productie-gebieden wordt getaxeerd op rond	1.000	"
Toeneming der voorraden in aan restrictie deelnemende gebieden geraamd op circa ..	33.000	"
Productie periode 1 Juni 1934/31 Mei 1935 dus rond	<u>910.000</u>	<u>tons</u>

Van deze cijfers interesseeren ons dan allereerst die van de aan de beperkingsregeling deelnemende gebieden; deze mochten in de hier beschouwde periode tezamen 825.000 tons exporteeren, doch netto werd niet meer dan rond 812.000 ton uitgevoerd, zoodat zij in totaal 13.000 tons beneden de toegestane hoeveelheden bleven. De voornaamste verschillen leveren Malakka, incl. Brunei en Laboean, met een tekort van rond 20.700, de Nederlandsch-Indische onderne-

mingsrubber met rond 17.900 en Ceylon met 2.300 tons; de Indische bevolkingsrubber daarentegen overschreed haar aandeel met rond 28.600 tons, waarvan alleen op de eerste 5 maanden van 1935 rond 20.200 tons komen (in een periode van dalende prijzen!, zij het dan ook bij een tijdelijke verlaging van het uitvoerrecht). Wij mogen daarbij echter ook niet uit het oog verliezen, dat van deze 20.200 tons rond 10.900 tons komen voor rekening van een afneming der voorraden, dus eigenlijk nog op rekening van 1934, een feit, dat weliswaar aan het totale beeld niets verandert, doch op de positie voor 1935 een ander licht werpt.

Met dat al is deze toestand toch buitengewoon moeilijk, want een eenvoudige berekening toont aan, dat de bevolkingsrubber voor de resteerende maanden van 1935, aangenomen dat de overschrijding 1934 te haren laste blijft en het quotum 1935 met het maximum, dus 5 pCt., overschreden wordt, niet meer dan rond 41.100 tons zal kunnen bedragen, waarvan in Juni reeds rond 14.300 ton werd gebruikt! (waardoor het contingent wederom met 4.500 tons werd overschreden). Hoe het Gouvernement de vraag zal oplossen, hoe, met inachtneming van de internationale bepalingen inzake de voorraden, de bevolking met een export van 26.800 tons gedurende 6 maanden te bevredigen, mag met belangstelling tegemoet gezien worden! Misschien door opkoop en vernietiging met behulp van de baten van het uitvoerrecht?

Een ander belangwekkend verschijnsel is de toename van de productie der outsiders! Deze hebben in de rubbermarkt slechts een zeer geringe beteekenis. Met Siam zijn indertijd de onderhandelingen gestuit door Siams eischen, terwijl Fransch-Indo-China weliswaar tot de internationale overeenkomst is toegetreden, doch zich desondanks voorloopig nog voor een productie-beperking heeft geargiewaard. De productie van Siam, Fransch-Indo-China en de outsiders bedroeg in de hier beschouwde periode rond 64.000 tons, hetgeen weliswaar nog weinig is op de totale wereldproductie, doch toch reeds beteekenis krijgt, vooral indien wij de ontwikkeling in 1935 vergelijken met die in 1934:

Export	Jan./Mei 1934	Jan./Mei 1935
Siam	rond 5.400 tons	rond 11.400 tons
Fransch Indo-China	" 6.700 "	" 10.700 "
Outsiders	" 5.300 "	" 8.700 "
Totaal	rond 17.400 tons	rond 30.800 tons

Tenslotte moeten wij, alvorens van de productie af te stappen, een woord wijden aan de voorraden binnen de productie-gebieden. Door de betreffende voorschriften is het mogelijk geworden ook hieromtrent cijfers te verzamelen. En nu doet zich het feit voor, dat deze voorraden tot ult. Januari 1935 geleidelijk zijn gestegen om daarna te dalen; ten opzichte van ult. Mei 1934 zijn de binnenlandsche voorraden op Malakka per ult. Mei jl. met rond 28.800 tons gestegen. Kunnen wij ult. Mei 1934, in verband met de op 1 Juni d.a.v. ingevoerde restrictie-wetgeving, moeilijk als een normale basis nemen, feit is toch, dat tegenover een „onder-uitvoer” ten opzichte van het quotum ad 20.700 tons een vergroting der voorraden met 28.800 tons staat, hetgeen de facto beteekent, dat Malakka (incl. Brunei en Laboean) *het productie-contingent* met ruim 8.000 tons heeft overschreden. Ook ten opzichte van ult. Juni 1934 toonen de voorraden op Malakka per ult. Mei 1935 een toeneming, zij het met rond 14.600 tons.

Samenvatting.

Dat bij een productie van naar raming 910.000 en een consumptie van rond 925 à 930.000 tons er weinig aanleiding tot optimisme bestaat behoeft geen betoog en het prijsverloop geeft dan ook vrij juist het beeld weer. Nadat de prijs in 1934 geleidelijk tot ongeveer 25 cts. tegen het einde van het derde kwartaal was opgelopen; is sedertdien het avans weer ver-

loren gegaan en het tegenwoordige niveau bevindt zich ongeveer op dat, hetwelk kort vóór de invoering der restrictie bestond. En dat is tenslotte ook begrijpelijk: nòch in de positie der voorraden (per ult. Mei 1935 circa 727.000 tons) nòch in de verhouding consumptie-productiemogelijkheid is veel verbetering gekomen. Integendeel, gebaseerd op de consumptie der eerste 5 maanden doet 1935 zelfs een lager verbruik verwachten dan 1934, hoewel het verschil niet zeer groot zal zijn. Doch ter verbetering van de werkelijke positie der markt is allereerst noodig een toeneming der consumptie en zelfs, wil zij met de voortbrengingsmogelijkheid in harmonie komen, een progressieve toeneming. Wel kunnen de outsiders, Siam en Fransch Indo-China geen spelbrekers worden, doch zoolang een evenwicht tusschen voortbrenging en verbruik uitsluitend en alleen verkregen kan worden door een geforceerd ingrijpen bij de productie zijn wij nog ver verwijderd van een gezonden toestand en wordt door opschroefing van het prijsniveau alleen maar het zoeken naar surrogaten en andere winningsmogelijkheden, en daarmee op den duur een verergering van den toestand in de hand gewerkt.

In de positie der voorraden is in het per ult. Mei 1935 geëindigde jaar wel een kleine verbetering ten goede ingetreden, doch deze is, door de afnemering der consumptie, beneden verwachting gebleven.

In de komende maanden kan evenwel een verdere verlaging der voorraden, zelfs indien de consumptie ook in de overige 7 maanden evenredig lager is, worden verwacht, zoodat dan per ult. 1935 de voorraden ten opzichte van het jaar daarvoor met ruim 50.000 ton zouden zijn verminderd. Wel wordt zoodoende een eerste stap naar een — *kunstmatige* — verbetering gezet, doch indien men bedenkt, welke offers deze schrede reeds van producenten vergt, vraagt men zich nog steeds af, of deze gedwongen beperking nu wel economisch gemotiveerd is. Temeer omdat elke volgende schrede, indien de consumptie niet medewerkt, nieuwe en grootere offers zal vragen.

Wij denken nu niet alleen aan de bevolkingsrubber, en het hoofdbreken, dat zij in Batavia vergt, doch ook aan de ondernemingsrubber. 1935 brengt haar, indien de onder-uitvoer 1934 haar in 1935 extra wordt toegewezen, een gedwongen beperking van ruim 38 en zonder die extra-toewijzing één van ruim 40 pCt. Wel is het basis-quotum voor 1936 wederom hoger, doch het vermoeden is zeker niet ongegrond, dat de werkelijke productie-mogelijkheid sterker toeneemt dan dit basis-quotum, hetgeen dus tot een verscherping der beperking leidt.

J. F. H.

BESCHOUWINGEN OVER ORDENING VAN HET VERKEERSWEZEN.

II (Slot).

De verkeersbehoeften uiten zich in vraag naar verkeersdiensten, die zich materialiseert in aanbod van vervoer. In drieërlei hoedanigheid moet het verkeerswezen deze verkeersbehoeften, naar gelang van hun herkomst, bevredigen, t.w. in de hoedanigheid van verlengstuk van het productie-apparaat, van distributiemiddel van de consumptiesfeer en van communicatiemiddel tusschen, en vervoermiddel van de menschen. De verkeersarbeid brengt in deze hoedanigheden geen producten voort; het verkeerswezen verricht diensten, min of meer volmaakt overeenkomstig de vervoertechnische uitrusting en de organisatie van het verkeersapparaat. De functie van het verkeerswezen is dus een dienende.

Zoo gezien is het wel duidelijk, dat het verkeersapparaat met heel zijn wijze van functionneeren moet zijn aangepast bij de vraag naar verkeersdiensten. Het heeft het aanbod van vervoer, waarin deze vraag is belichaamd, te verwerken. Spreekt men nu van het brengen van ordening in het verkeerswezen, dan kan het daarvoor te hanteeren middel, de verkeerspolitiek,

slechts betrekking hebben op de vervoertechnische uitrusting en de organisatie van het verkeersapparaat in verband met zijn taak om in de onderscheidene verkeersbehoeften te voorzien. Het vervoeraanbod zelf immers is een gegeven grootheid, waarop de verkeersdiensten en -verrichtingen zich hebben in te stellen. Het ligt echter buiten de directe invloedssfeer van de verkeerspolitiek.

Zoowel de grondslag van den verkeersarbeid, d.i. het vervoeraanbod, als het functionneeren van het verkeersapparaat, d.w.z. de wijze, waarop het vervoeraanbod wordt verwerkt, zijn debet aan den verkeerschaos. Gesteld, dat men erin zou slagen om de wijze, waarop het vervoeraanbod wordt verwerkt, door een weloverwogen verkeerspolitiek tot een min of meer harmonische te maken (waarbij de mate van de te bereiken harmonie wordt bepaald door het aan verkeersvoorzieningen voorhandene!), dan is aan het verschijnsel verkeerschaos daarom nog geen einde gemaakt, omdat het vervoeraanbod zich als de andere oorzaak van dit verschijnsel blijft doen gelden. Bezien wij de beteekenis daarvan voor een verkeerspolitiek, die ordening in het verkeerswezen beoogt, daarom wat nader.

De verkeerschaos veroorzakende invloed, uitgaande van het vervoeraanbod, is inhaerent aan de wijze, waarop dit aanbod tot stand komt. De behoeftevoorziening in het algemeen geschiedt via de productie voor en den handel met de markt op den grondslag van de concrete of geanticiperde koopkrachtige vraag. Het hieruit voortvloeiende vervoeraanbod wordt, wat omvang en samenstelling betreft, bepaald door de schommelingen, waaraan een zoodanig functionneerende behoeftevoorziening onderhevig is. Behalve die, ontleend aan de ervaring, is er geen maatstaf voor de vervoercapaciteit, noodig om een op deze wijze tot stand gekomen vervoeraanbod te verwerken. Daar komt als den verkeerschaos bevorderende factor van de zijde van het vervoeraanbod nog bij, dat het dit aanbod, voor zoover althans de voorhanden verkeersvoorzieningen daartoe gelegenheid bieden, vrij staat van de verkeersdiensten van het eene of het andere verkeersmiddel gebruik te maken. Dientengevolge kan de benodigde vervoercapaciteit van elk verkeersmiddel afzonderlijk min of meer groote schommelingen vertoonen. Het motief, waarop men het aanbod van vervoer aan het eene of het andere verkeersmiddel doet, wordt vaak niet ontleend aan de waardeering van tot de vervoerprestatie behorende factoren, zooals de snelheid, de veiligheid, het gemak enz. In aanmerking komt meestal dat verkeersmiddel, dat in de gegeven omstandigheden het vervoer op de aannemelijkste voorwaarden verricht. De wijze, waarop het vervoeraanbod zich over de voorhanden verkeersmiddelen verdeelt, houdt dus geen verband met sociaal-economische en vaak ook niet met vervoertechnische gezichtspunten.

Een indirecten invloed op dit gedrag van het vervoeraanbod ten opzichte van de aanwezige verkeersmiddelen kan een ordening beogende verkeerspolitiek op tweeërlei wijze uitoefenen. In de eerste plaats kan zij bij bepaalde verkeersvoorzieningen in verband met omvang en samenstelling van het vervoeraanbod regelend ingrijpen ten aanzien van het deelnemen der verschillende verkeersmiddelen aan de vervoertaak. Zooals reeds bij herhaling opgemerkt, beslist hier echter het voorhandene aan verkeersmiddelen in het daarbij betrokken geheel van verkeersvoorzieningen dermate, dat aan dit ingrijpen wel heel enge grenzen zijn gesteld. Bovendien beschikt men niet — waarop in het voorafgaande ook reeds is gewezen — over betrouwbare verkeerseconomische maatstaven, aan de hand waarvan een zoodanige verkeersdeeling zou zijn toe te passen. Tenslotte zouden, om een zoo ingrijpende verkeerspolitiek te kunnen doorvoeren, alle verkeersmiddelen zich in handen van de overheid moeten bevinden. Zulk een verkeerspolitiek komt immers

neer op niet minder dan opheffing van elke bedrijfsvrijheid in het verkeer met overheidsverkeersmonopolie als enig houdbare toestand.

De andere wijze, waarop de verkeerspolitiek indirect het vervoeraanbod kan beïnvloeden, is door middel van de vervoerprijspolitiek. Theoretisch gezien kan langs dezen weg elk vervoer het verkeersmiddel worden toegevoerd, dat men ervoor in aanmerking wil doen komen. Wij zien hierbij af van de gevallen, waarin zulk een vervoerprijspolitiek een doodelijk middel zal blijken te zijn, doordat zij elk vervoer overbodig maakt, wijl het niet meer tegen den genoteerden prijs wordt aangeboden. Overigens gelden ook voor dit verkeerspolitieke middel de overwegingen, die wij voor de toepassing van het eerstgenoemde middel, gericht op indirecte beïnvloeding van het vervoeraanbod, lieten gelden, t.w. de gebondenheid aan de voorhanden verkeersvoorzieningen; het ontbreken van verkeerseconomische maatstaven voor de keuze van het verkeersmiddel, dat van deze vervoerprijspolitiek zal profiteeren en tenslotte de noodzakelijkheid van een overheidsverkeersmonopolie.

De vervoerprijspolitiek is een zeer bijzonder hoofdstuk van de verkeerspolitiek. Er komen hierbij vragen van fundamenteele beteekenis niet alleen voor de verkeersorganisatie maar ook voor de maatschappelijke organisatie en wijze van functionneeren van de behoeftevoorziening aan de orde. Wellicht wordt dit hoofdstuk juist daarom zoo verwaarloosd en laat men een diepgaande behandeling daarvan achterwege. Met de vaak geponeerde algemeene stelling, dat elk verkeer zijn eigen kosten moet kunnen dekken, welke stelling althans verband houdt met de vervoerprijspolitiek, bereikt men in verkeersorganisatorisch opzicht niet veel. In de eerste plaats druischt zij in tegen het beginsel, dat men het heele verkeer als een eenheid moet beschouwen. Maar — en dat acht schrijver dezès belangrijker — zij houdt geheel geen rekening met den factor verkeersdichtheid als het in een gegeven verkeerssituatie beslissende over de rentabiliteit der in dit verkeer deelhebbende verkeersmiddelen. Bovendien kan men bij een verkeersapparaat, dat in technisch opzicht zich bijkans in een toestand van spronggewijze ontwikkeling bevindt, geen zelfkostenvergelijkingen — die altijd aanvechtbaar zijn — opstellen, die eenige waarde hebben zelfs voor de nabije toekomst.¹⁾

Hoe aantrekkelijk het middel van een vervoerprijspolitiek op zichzelf ook is om den verkeerschaos veroorzakenden invloed, uitgaande van het vervoeraanbod, te elimineeren, men zal het toch onaangewend moeten laten op straffe van desorganisatie van het economisch leven. In het proces van de algemeene prijsvorming beteekenen de vervoerprijzen een factor, die niet zonder invloed is op de structuur van het economisch leven. Zoo hangt bijv. de standplaats der industrieën er ten nauwste mee samen. Een vervoerprijspolitiek ten behoeve van ordening van het verkeerswezen gevoerd, zou erger blijken dan de te bestrijden kwaal van een den verkeerschaos bevorderenden invloed van het vervoeraanbod. Zij zou, met dit oogmerk toegepast, de dienende functie van het verkeerswezen verwaarloozen en zichzelf verheffen tot

een economische kracht, die in haar werking in het algemeen onberekenbaar is. Alleen in het bijzondere geval van een transitoverkeer bevorderende handelspolitiek is een vervoerprijspolitiek als economische kracht bruikbaar, waarbij evenwel niet de ordening van het verkeerswezen het doel van deze politiek is, doch het verkeerswezen via de vervoerprijspolitiek tot het instrument van de handelspolitiek wordt gemaakt.

Evenmin als men zich voor de organisatie en het functionneeren van het verkeersapparaat bij de te nemen verkeerspolitieke maatregelen kan losmaken van het voorhandene aan verkeersvoorzieningen, kan men dit in het algemeen van de vervoerprijzen, die tot nog toe hebben gegolden. In de verkeersbehoeften, zich uitende in de vraag naar verkeersdiensten, moet worden voorzien zonder dat in de vergoeding voor deze diensten belangrijke veranderingen worden gebracht. Het eenige, wat een verkeerspolitiek, die een zoo rationeel mogelijke verkeersorganisatie beoogt, op het punt van de vervoerprijsvorming vermag te doen, is de ongelijke voorwaarden, die daarbij voor de verschillende verkeersmiddelen gelden, zoo veel mogelijk te nivelleeren. Daartoe is de overheid bij machte, in zooverre de ongelijkheid dier voorwaarden door haar verkeerspolitiek in het verleden is bevorderd. Gedacht wordt hier aan de verschillen in het aandeel in de kosten van den weg, in de voorschriften ten behoeve van de veiligheid, in de bepalingen omtrent de arbeidsvoorwaarden en rechtspositie van het personeel, in lasten van fiscalen aard, in verplichtingen, de bedrijfsvoering rakende, als de vervoer- en exploitatieplicht enz. Het vraagstuk van de subsidiëring van bepaalde verkeersmiddelen kan hiermee tot op zekere hoogte in verband worden gebracht. Dit valt echter buiten het bestek onzer beschouwingen.

Het ligt voor de hand, na wat in het voorafgaande is gezegd over de fundamentele beteekenis van het vervoeraanbod voor de organisatie en wijze van functionneeren van het verkeerswezen, dat de algemeene economische ontwikkeling, welke met meer of minder belangrijke veranderingen in de concrete verkeersbehoeften gepaard gaat, een uiterst gewichtigen factor voor de verkeerspolitiek vormt. Bepaalde verkeersvoorzieningen kunnen daardoor in beteekenis toe- of afnemen en deze soms zelfs geheel verliezen. De aanpassingsmogelijkheid der verschillende verkeersmiddelen bij veranderde omstandigheden loopt in technisch, organisatorisch en bedrijfshuishoudkundig opzicht sterk uiteen. Bij het ingrijpen om tot rationele verkeersorganisatie te geraken, zal met het een en het ander in dier voege rekening moeten worden gehouden, dat men zich althans van tendenzen, waaruit wijzigingen in het economisch leven kunnen voortvloeien, op de hoogte stelt, welke tendenzen zich ver buiten eigen grenzen kunnen aankondigen. (Men denke aan een ten doode opgeschreven industrie, waarvoor kostbare verkeersvoorzieningen in het leven zijn geroepen, omdat het aanvankelijk den schijn had, dat aldus haar positie in den internationalen concurrentiestrijd kon worden versterkt).

In het voorbijgaan zij hier gewezen op de algemeene tendens tot vermindering van het massagoederenvervoer, voortvloeiende uit de technische ontwikkeling, welke het economisch leven in zijn structuur wijzigt, gaande in de richting van vervanging van kolen door electriciteit, grondstoffen door chemische producten, zware door lichte metalen enz. De voor de oude verkeersmiddelen (spoorwegen en scheepvaart) bedrijfseconomisch zoo gewichtige basis van het massagoederenvervoer wordt door deze ontwikkeling versmald, wat belangrijke consequenties voor de structuur van het verkeerswezen met zich kan brengen. Een andere voor de organisatie van het verkeerswezen als distributiemiddel van de consumptiesfeer belangrijke tendens, welke zich sinds het einde van den wereldoorlog doet gelden, is die van

¹⁾ Een enkel voorbeeld moge dit illustreeren. De heer Marriage, voorzitter van den raad van beheer der Société des Transports en commun te Parijs, deelde onlangs in een voordracht, voor de Société des Ingenieurs civils o.a. het volgende mede: „Depuis 1931, les perfectionnements de la construction automobile ont permis de mettre en service des voitures de plus grande capacité, plus rapides, plus confortables et montées sur pneumatiques. Par suite de l'augmentation de la durée de ces derniers, dont le kilométrage est en moyenne de 70.000 kilomètres et dépasse quelquefois 120.000, la dépense correspondante par kilomètre-voiture est tombée de 0 frs. 80 en 1924 à 0 fr. 15 en 1934. L'autobus a acquis nettement toute supériorité économique; il est moins coûteux que le tramway, grâce surtout à son augmentation de vitesse.”

het houden van kleine, uiterst gevarieerde voorraden. Voor de aanvulling van den voorraad komt slechts vervoer van kleine hoeveelheden met groote snelheid in aanmerking. Zoolang geen standaardisatie op groote schaal ook voor de benodigheden van de behoeftenbevrediging¹⁾ als een van de voornaamste middelen tot inperking van het welvaartstekort kan worden toegepast, zal in het verkeerswezen een toenemende specialisatie van den verkeersarbeid ontstaan, die een groote belemmering voor een rationeele verkeersorganisatie vormt.

* * *

Nu wij in onze beschouwingen de sociaal- en verkeerseconomische mogelijkheden, welke voor het brengen van ordening in het verkeerswezen bestaan, onder de oogen gezien en recht beperkt bevonden hebben, meenen wij niet te mogen besluiten zonder ook het streven naar zulk een ordening te plaatsen in het raam van zijn tijd. De relativistische beschouwingwijze ontleent immers haar betekenis aan het licht, dat zij vermag te werpen op het vergankelijke van zoo menige in korten tijd zich baan brekende opvatting in zake sociale quaesties.

De roep om ordening in het verkeerswezen is, evenals voor de andere terreinen van economische werkzaamheid, bijzonder luid geworden onder den druk van de economische depressie. De verkeerschaos is, door de werking van deze depressie, wel heel duidelijk in het oog gesprongen. Zij heeft dien chaos buitengewoon verergerd door een ongekenden teruggang van het vervoeraanbod. Het wegens de depressie ontzaggelijk verminderde en in haar samenstelling sterk veranderde verkeersvolume, gaf aanleiding tot ingrijpende wijzigingen in de exploitatie en technische uitrusting der verschillende verkeersmiddelen.²⁾ De mate van gevoeligheid der afzonderlijke verkeersmiddelen voor den invloed der conjunctuur is door de belangrijke verschillen in hun kostenstructuur, gepaard aan hun wijze van deelnemen aan het te verwerken verkeersaanbod, zeer uiteenlopend. Onder deze omstandigheden nam en door den grooten overvloed aan vervoercapaciteit in het algemeen en door de, los van dezen overvloed bij de afzonderlijke verkeersmiddelen, plaatsgrijpende nieuwe verkeersdeeling der verkeersmiddelen onderling in het sterk verminderde verkeersvolume, de verkeerschaos reusachtige afmetingen aan.

Uit deze korte schets van de verkeerssituatie als gevolg van de huidige economische depressie, welke gepaard gaat met een sterke vermindering van en groote veranderingen in de verkeersbehoeften, blijkt wel, dat de mogelijkheid van ordening van het verkeerswezen niet slechts een verkeerspolitieke vraag is. Zij wordt in groote mate bepaald door den stand van de conjunctuur. De vraag, welke vooruitzichten er aan een ordening beoogende verkeerspolitiek zijn verbonden met betrekking tot den stand van de conjunctuur en de daarmee samenhangende verkeerssituatie, zou de moeite van een afzonderlijk onderzoek waard zijn. Men zou dan wellicht tot het poneeren van de stelling kunnen komen, dat de mate van doeltreffendheid der verkeerspolitiek eer bepaald wordt door haar materieel uitgangspunt, d.w.z. door de ge-

¹⁾ Het gevaar, dat de menschheid daardoor er nog ongelukkiger aan toe zal zijn dan zij nu al is, moet dan maar op den koop toe worden genomen.

²⁾ Het prestatievermogen der onderscheidene verkeersmiddelen is in de depressiejaren in buitengewoon tempo toegenomen. Prof. Mellerowics schrijft in dit verband in de publicatie van de „Frankfurter Zeitung“ over „Zusammenarbeit der Verkehrsmittel“ (blz. 5) het volgende: „Es ist eben ausserordentlich zu bedauern, dass die Wandlungen im Verkehrswesen in einer so unruhigen, wirtschaftlich völlig anormalen Zeit vor sich gehen, denn man kann unter diesen Umständen leicht zu Urteilen kommen, die den wirtschaftlichen Tatsachen nicht entsprechen, und kann Lösungen anstreben, die überhaupt keine Lösungen, am allerwenigsten Dauerlösungen sind.“

geven, conjunctureel bepaalde, verkeerssituatie, dan omgekeerd door haar ideëel uitgangspunt, d.w.z. het verkeerspolitieke beginsel. Want een belangrijke verbetering in de conjunctuur, die sterke uitzetting van het verkeersvolume zal bewerkstelligen, heeft ten opzichte van de verkeerssituatie grooteren ordenenden invloed in den zin van vermindering van den verkeerschaos, dan welke ordening beoogende verkeerspolitiek ook, toegepast in tijden van afnemend verkeersvolume.

Bij den huidige stand der ontwikkeling van den critischen zin in maatschappelijke aangelegenheden is het zoo gesteld, dat wanneer de positie van elk verkeersmiddel op zichzelf een betrekkelijk gunstig beeld vertoont, wat van voortgezette conjunctuurverbetering is te verwachten, men geen aanleiding schijnt te zien om een dringenden roep naar ordening te doen hooren. Men zal, voor zoover men zich onder deze omstandigheden het bestaan van een verkeerschaos nog realiseert, ten hoogste den indruk hebben, dat zij redelijke proporties heeft aangenomen en in ieder geval dragelijk kan worden genoemd. Dan zal de roep naar ordening verstommen — te meer naar mate het begrip ordening vaag is gebleven.

M. ZWALF.

DE POSITIE VAN DEN CREDITEUR IN EEN PERIODE VAN GEDAALD PRIJSPEIL.

De Heer Is. Vorst schrijft ons:

In een periode als de huidige, waarin gedwongen verlaging van rente en/of hoofdsommen zoo dikwijls als alternatief gesteld wordt tegenover vermeende devaluatienoodzaak, wordt er uit den treure op gewezen, dat de crediteur door het verleenen van het crediet een belangrijk kleinere goederenhoeveelheid ter beschikking van den debiteur deed komen, dan thans overeenstemt met het equivalent van zijn geldvordering. Terecht. Ten onrechte is het m.i. echter, indien men het, zooals onder velen Prof. N. J. Polak in zijn artikel: „Huren, hypotheek en overheidslasten“¹⁾ doet voorkomen alsof het feit, dat de koopkracht, die met de geldvordering kan worden uitgeoefend, zooveel grooter is dan ten tijde van de credietverleening, niet in overeenstemming zoude zijn met de bedoeling van partijen bij het aangaan van de crediettransactie.

Wat den debiteur betreft, dient men immers te denken aan de omstandigheid, dat deze althans rekening behoorde te houden met de mogelijkheid van voor hem nadeelige verschuivingen van het algemeene (of bijzondere) prijspeil. Zoowel menige productie-onderneming, die haar kapitaalbehoefte in groote mate door obligatie-emissies financierde, als vele huizenbezitters, die, gelokt door oogenblikkelijke rendementen, welke verre boven den toenmaligen algemeenen rentevoet lagen, een overvloedig gebruik van hypotheccair crediet maakten, hebben op dit punt fouten gemaakt. Indien het al de „bedoeling“ van dezulken was, een even groote goederenhoeveelheid door rente- en aflossingsbetaling ter beschikking te stellen als ten tijde van de geldopname met het nominaal bedrag der schuld overeenstemde, zoo was deze „bedoeling“ al heel slecht gefundeerd, omdat men rekening behoorde te houden met schommelingen in het (algemeene) prijspeil (al mag men toegeven dat een prijsdaling als thans bereikt is van grooteren dan indertijd te verwachten omvang is).

Zoowel bij de toepassing van de bekende Schuldbriefwet van Mei 1934, als bij pogingen tot verlaging van de lasten van huiseigenaren dient men een ander te bedenken: Het is onjuist zich daarbij in te stellen op den debiteur, die roekeloos of *irrationeel* gehandeld heeft door zich te zeer in schulden te steken. Bescherming van resp. den aandeelhouder en den huiseigenaar ten nadeele van den crediteur moet zeer zeker binnen de perken blijven.

¹⁾ E.-S.B. van 17 Juli jl.

De b...
de...
nu...
eens...
een...
Kan...
die...
cred...
Hij...
neer...
lyk...
my...

Men kan dit principe voorop stellen zonder nochtans voor alle gevallen hardvochtigheid t.a.v. den debiteur te bepleiten. Van zulke hardvochtigheid ware vooral dikwijls t.a.v. den agrariër, wien sociale factoren vaak tot het aangaan van landelijke hypotheeken dwongen, sprake.

Als men spreekt van de bedoeling van partijen, dient men in de tweede plaats de *bedoeling van den crediteur* te onderzoeken. Dan blijkt al spoedig, dat het onjuist is te stellen alsof als regel verkrijging van eenzelfde goederenhoeveelheid als ten tijde van de credietverschaffing het equivalent was van de geleende som, zijn doel was. In de meerderheid der gevallen was het doel: *verkrijging van het bij de overeenkomst bedongen jaarlijksche nominale rentebedrag en terugverkrijging van de nominale hoofdsom*.

Dit springt duidelijk in het oog, indien men denkt aan de crediteurencategorie: hypotheekbanken, levensverzekeringsmaatschappijen, spaarbanken en pensioenfondsen. De functie van al deze instellingen bestaat in een — zeer rationeele — tusschenschakeling tusschen bepaalde categorieën spaarders (pandbriefhouders, verzekerden en „gewone” spaarders) en credietbehoevenden.

Al deze crediteurstellingen zijn tevens debiteur en een verlaging van te vorderen rente en hoofdsommen moet noodzakelijkerwijs gepaard gaan met een verlaging van haar verplichtingen. Het is opmerkelijk, dat het bekende wetsontwerp tot verlaging van vaste lasten en huren, wel de hypotheekbanken (via gedwongen verlaging van de pandbriefrente) niet echter de andere categorieën te hulp komt.

Gedwongen verlaging van rente of hoofdsommen is principieel slechts aanvaardbaar, *indien zij tot den uiteindelijke crediteur doorwerkt*.

Het is m.i. zelfs onjuist te zeggen, dat het de „bedoeling” van den *uiteindelijke crediteur* is, een goederenhoeveelheid terug te ontvangen, gelijk aan hetgeen ten tijde van zijn investering met het geldbedrag gekocht kon worden. Reeds omdat ook menige particuliere crediteur bij zijn beleggingskeuze zijn (latere) *geldschulden* in het oog hield, maar vooral omdat — in het bijzonder in het laatste decennium — de spaarder zijn belegging welbewust verdeeld heeft tusschen „Sachwert” en geldvordering. De ervaring leerde, dat er perioden zijn van conjunctuuropgang, gepaard gaande met verheffing van het algemeene prijsniveau; bovendien leerde de ervaring van den na-oorlogstijd wel heel duidelijk hoe funest het voor den spaarder ware prijsstijgingen-door-monetaire-oorzaak te veronachtzamen. Door onroerend goed en aandelen (die in het algemeen in perioden van prijsstijging een grooter geldinkomen afwerpen, en in belangrijke mate beschermen tegen inflatiegevaaren) eenerzijds, geldvorderingen (obligatiën, verzekeringspolissen, spaarbanksaldi) anderzijds in redelijke onderlinge verhouding te verwerven, trachtte de spaarder zich tegen conjunctuur- en monetaire schommelingen te beveiligen. De financieele experts (bankinstellingen, commissionairs in effecten, enz.) die hun taak wel begrepen, hebben één dergelijke risicoverdeeling terecht aangemoedigd.

Als wij dan van een „bedoeling” van den crediteur mogen spreken, dan was zij deze: „*in een periode van gedaald prijspeil, waarin waarde en opbrengst van onroerend goed en aandelen zijn afgenomen, een compensatie te vinden in de hoogere koopkracht van de doelbewust opgenomen „geldvorderingenbelegging” (obligatiën, polissen, enz.)*.”

Duidelijk blijkt m.i., dat het niet juist is de „bedoeling van partijen” als rechtsbasis aan te voeren voor gedwongen verlaging van renten of/ en hoofdsommen. Dwingt de noodzaak tot zulk overheidsingrijpen, dan moet uit die noodzaak als het ware een rechtsgrond geconstrueerd worden.

Het wil mij voorkomen, dat een zuivere onderschei-

ding op dit gebied niet alleen van principieel juridisch belang is, maar dat zij ook van beteekenis is voor de praktische politiek. Radicaal overheidsingrijpen zal zelden of nooit diverse groepen gelijkmatig treffen. Ontbreekt het juiste inzicht aangaande de bedoeling van den crediteur bij de credietverstrekking, dan wordt daaruit licht een te groote benadeeling van de crediteurencategorie geboren.

Ook directe invoering van een herleidingsstelsel als door Prof. Mees gepropageerd¹⁾, zou de bedoeling van den huidige crediteur geweld andoelen en tot diens benadeeling leiden. Zulk een herleidingsstelsel zou echter 1o. gelijkmatig tot den uiteindelijke crediteur doorwerken en 2o. voor de toekomst aard en functie van „geldvorderingenbelegging” (dus beleggingen in obligatiën, levensverzekeringen enz.) duidelijk bepalen. Financieele adviseurs zouden met die gewijzigde omstandigheid voortaan ten volle rekening kunnen houden.

Bij devaluatie zou (althans indien het door de meeste devaluïsten beoogde doel — prijsstijging — bereikt werd) eenmalige „onteigening” van den crediteur plaats vinden. Indien devaluatie op grond van vermeend algemeen belang werd doorgevoerd, ware de rechtsgrond gemakkelijker aan te geven, dan bij gedwongen verlaging van rente of hoofdsommen, die haar basis in de „bedoeling van partijen” zocht. Zulk een devaluatie zou immers gelijk te stellen zijn met de *buiten de leeningsovereenkomst liggende factoren* (conjunctuuropgang, inflatie), waarmede de verstandige belegger rekening hield en waartegen hij zich ook door Sachwerte-investeering min of meer veilig stelde.

Bij het voeren van een geldpolitiek, die de verkrijging van „waardevast” geld beoogt, zou de situatie weer anders liggen, omdat de goederenhoeveelheid die door het geldbedrag wordt gerepresenteerd, alsdan stabiel zou (moeten) zijn. Evenals bij de invoering van Prof. Mees' herleidingsstelsel zou de positie van den crediteur en daarmede de functie van belegging in obligatiën, polissen enz. daarmee voor de toekomst principieel en grondig gewijzigd zijn.

Dat noch Prof. Mees' „Schulden-sliding-scale”, noch devaluatie *alleen* op grond van het bovenstaande het pleit winnen kan, is een vanzelfsprekendheid, die ik nochtans voor de goede orde releveer.

¹⁾ Zie o.a. E.-S.B. van 27 Dec. 1933, blz. 1013.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. DE VOLTOOIING VAN HET WERK DER NOOD- VERORDENINGEN.

Dr. H. Weichmann te Parijs schrijft ons:

Dertig decreten op 17 Juli en 83 decreten op 8 Augustus, deflatie in het bedrijfsleven en inflatie in de wetgeving, beide factoren zijn op zichzelf niet bijzonder geschikt om door de publieke opinie met geestdrift te worden ontvangen. Het zijn de gebruikelijke vormen, welke de economische crises begeleiden en over hun waarde of onwaarde kan tenslotte alleen het resultaat beslissen. Kan men nu althans zeggen, dat de poging tot bestrijding van de crisis in Frankrijk, m.a.w. het waagstuk van het deflatie-experiment meer kans van slagen biedt dan in andere landen, inzonderheid in Duitschland, waar de druk van de deflatie tenslotte tot een politieke ontploffing leidde? De betreurenswaardige gebeurtenissen te Brest en te Toulon schijnen een gunstige prognose nu juist niet te steunen. Het ware echter verkeerd, deze gebeurtenissen reeds symptomatisch of als maatstaf te willen opvatten. Dat de loonsverlaging, welke deze onrust heeft opgewekt, niet zonder protest zou worden aanvaard en zeer zeker niet in de steden, waarin de meerderheid van de arbeiders werkzaam is in publieke bedrijven en daardoor tot de getroffen categorieën behoort, was te ver-

wachten. Beslissend voor het door de Regeering beëindigde noodverordeningenwerk is echter niet de verlaging van de loonen en de salarissen, niet een of ander punt, doch juist alle maatregelen tezamen in hun streven, de voor het evenwicht in de begrooting verlangde offers met maatregelen van actieve conjunctuurpolitiek te verbinden. Na het eerste deel van het noodverordeningenwerk, de decreten van 17 Juli, was het reeds duidelijk, dat het de bedoeling der Regeering was, den schadelijken druk van de deflatiepolitiek te ondervangen. Wij hebben in dit blad reeds op de zeer verschillende en gunstigere verhoudingen gewezen, waaronder in Frankrijk met het deflatie-experiment wordt begonnen. Met het oog op het nog niet verschenen tweede deel was het echter nog niet mogelijk den toestand volledig te beoordeelen. Thans heeft de Regeering haar wetgevenden arbeid voltooid, welke, volgens haar wil, een uniform geheel voorstelt. Is het officieele optimisme in de algemeene beschouwing van het noodverordeningenwerk nu gerechtvaardigd en mag het Fransche bedrijfsleven verwachten, dat het zich, dank zij het initiatief van de Regeering, thans tegenover een nieuw en beter uitgangspunt geplaatst ziet?

De zoo juist gepubliceerde 41 decreten vormen ongetwijfeld de organische voltooiing van het eerste deel, doch vormen ook reeds zijn achterhoede. Tegenover het afgeronde werk van de saneering der begrooting brengen zij maatregelen van zeer verschillende aard tot uitvoering. Hierin mengen zich economisch-politieke, financieele en sociaal-politieke gezichtspunten, welke ten deele van zeer verschillende draagwijdte zijn.

Een rechtstreeksch vervolg op de in het eerste deel van het noodverordeningenwerk gevolgde politiek vormen de *maatregelen tot verlaging van de prijzen*. Zoowel in het belang van de producenten als van de consumenten moet de kleinhandelsprijs worden verlaagd. Hierbij wordt echter, in tegenstelling met de verlaging van den broodprijs, de verlaging van de tarieven en van de huren, van schematische verminderingen afgezien. De Regeering waagt het veeleer in drie decreten gunstigere marktverhoudingen te scheppen en wel in de eerste plaats door een rechtstreeksche opruiming van de groote voorraden tuberculeus vee, voorts door een strenge marktcontrole, en tenslotte door verbetering van de technische voorwaarden voor de vleeschmarkt door het inrichten van moderne slachthuizen. Men ziet zich hier tegenover een maatregel geplaatst, welke niet slechts den druk van de deflatie op de in haar koopkracht verzwakte bevolking wil verlichten, doch welke tegelijkertijd een stuk actieve conjunctuurpolitiek voor den landbouw beteekent. Voorts zet de Regeering haar werk voort tot verlaging van de kosten van levensonderhoud op het gebied van de pacht in den landbouw, welke met 10 pCt. voor de vaste pachten wordt verlaagd, bij een overeenkomstige verlaging van den rentevoet voor hypotheeken ten gunste van den eigenaar. Men zal tot deze categorie tenslotte ook de verordening voor een snellere herziening van de verkoopprijzen moeten rekenen, daar juist deze herziening den kleinhandel van deze te hoog geworden lasten moet bevrijden, welke tenslotte de consument in den vorm van te hooge kleinhandelsprijzen moet dragen.

Op *sociaal-politiek* gebied moet de aandacht worden gevestigd op een reeks correcties, waardoor de Regeering bepaalde onbillijkheden van de Juli-decreten tracht te verzachten. Hiertoe behoort een compensatie voor de renteniers boven 65 jaar, welke door de verhooging van de couponbelasting werden getroffen en men zal in deze zelfde categorie ook alle verordeningen moeten opnemen, welke er op gericht zijn, den last van de offers zoo algemeen mogelijk te verdeelen. In dezen geest behoort tot deze rubriek een belasting van 10 pCt. op alle winsten uit de met publieke lichamen afgesloten transacties en de ver-

laging van de honoraria voor de gerechtelijke liquidateurs, curatoren in faillissementen en deskundigen. Omgekeerd zal de 10 pCt. boete op achterstand voor directe belastingen worden opgeheven, en het tarief voor belastingboeten worden verlaagd. In dezen maatregel komt wel tot uitdrukking, dat de als gevolg van de economische crisis voor enkele ondernemingen te hoog opgevoerde belastingdruk niet nog door belastingboeten moet worden verscherpt.

Het kernpunt van de Augustusdecreten vormen ongetwijfeld de maatregelen van de Regeering, welke *werkverruiming* ten doel hebben. Zij zijn de uitdrukking van die actieve conjunctuurpolitiek, welke de Regeering tegelijkertijd met haar deflatiepolitiek aanhangt. Het plan-Marquet, dat, zooals bekend, in uitgaven van Frs. 10 milliard, verdeeld tot 1940 voorzag, zal reeds vóór 1938 worden uitgevoerd. Bovendien zullen door den staat en door de gemeenten verdere Frs. 2 milliard voor een gedecentraliseerde werkverschaffing ter beschikking worden gesteld.

Tenslotte heeft de Regeering de haar door het Parlement verstrekte volmachten ook gebruikt, om een geheele reeks afzonderlijke maatregelen te nemen, welke niet rechtstreeks een logische aanvulling van de Juli-decreten vormen, doch een reeks hangende vraagstukken en ongerieven opruimen, waartegenover het werk van den wetgever tot dusverre ontoereikend is geweest. Hieronder zijn begrepen hervormingen van den status van de naamlooze vennootschappen, welke dienen ter bescherming van den spaarder, maatregelen tegen bedrog en woeker, tegen de onbehoorlijke handelingen van commissonnairs en tegen een reeks bezwaren in de vennootschappen en bij de afwikkeling van faillissementen. Tenslotte moet op handelspolitiek gebied ook de opheffing van 23 contingenten worden genoemd, welke weliswaar slechts het begin van de noodzakelijke hervormingen in de handelspolitiek beteekent.

Indien men thans de Juli- en Augustusdecreten in hun geheel beschouwt, dan is het meest essentiele punt, dat door de verbinding van deflatie en werkverschaffing dat groote gevaar zal worden uitgeschakeld, dat anders als gevolg van een deflatiepolitiek gewoonlijk ontstaat, namelijk van een verdere contractie van de binnenlandsche markt. Het ter beschikking stellen van verdere Frs. 2 milliard maakt ongeveer het verlies aan koopkracht goed, dat ontstaat als gevolg van de verlaging van de loonen. Overigens zal men echter de Augustusdecreten t.o.v. de Julidecreten slechts als van secundaire aard kunnen beschouwen. Afgezien van de verlaging der vleeschprijzen, bevatten zij nauwelijks nog besluiten van essentiele conjunctuurpolitieke beteekenis. De nog af te kondigen verdere 42 decreten zullen, zooals men verneemt, in nog sterkere mate van bijkomstigen aard zijn. Onder deze omstandigheden komt het thans voor het slagen van het werk in den geest van het Regeeringsprogramma op het volgende aan. De Regeering mag voortaan geen verdere noodverordeningen meer uitvaardigen, omdat zij anders de uitwerking van de genomen maatregelen hindert en het bedrijfsleven onder den aanhoudenden druk van onzekerheid laat. De actie tot prijsverlaging moet snel en slagvaardig worden doorgevoerd en vóór alles worden beëindigd. Zoolang dit niet het geval is, kan zich als gevolg van de hierdoor ontstane terughoudendheid van de koopers geen economische opleving ontwikkelen. Op de kapitaalmarkt moet, zoo noodig door een juiste interventiepolitiek, een uiteindelijke verlaging van den rentevoet en verhooging van de koersen worden teweeggebracht, om van hieruit ook weder de voorwaarden voor een versterkte investeeringsbedrijvigheid te scheppen, welke aan het begin van elke conjunctuuropleving staat. Tenslotte is op psychologisch gebied herstel van vertrouwen noodzakelijk, dat zijnerzijds de voorwaarde voor het ontgooien van de opgepotte gelden en voor sterkere ontplooiing van het zakelijk initiatief beteekent.

AANTEKENINGEN.

Ordening, coördinatie en prijsbeïnvloeding in den landbouw.

Zooals gewoonlijk, laat ook deze keer het Internationaal Landbouw Instituut te Rome in zijn jaarlijksche publicatie¹⁾, een uitvoerige bespreking over enkele urgente problemen, welke zich in het jaar 1933—'34 hebben voorgedaan, voorafgaan aan een afzonderlijke beschouwing van den landbouw, wat de verschillende producten en landen betreft. Ditmaal zijn als onderwerpen daarvoor gekozen de ordening en de wereldmarkt, de coördinatie en de prijsbeïnvloeding.

Ordening.

Het is bekend, hoe door allerlei factoren van politiek en financieel aard, het autarkisch streven na den oorlog hoe langer hoe sterker is geworden. Mede door de crisis zijn daardoor vele landbouwgebieden in groote moeilijkheden geraakt, wat aanleiding is geweest tot ingrijpen door de overheid. Het stelsel van de vrije concurrentie, dat voornamelijk centripetaal was, in dien zin, dat hoe vrijer het werd gelaten, hoe meer de verschillende deelen van het economisch leven de neiging tot integratie in de alles omvattende wereldeconomie vertoonden, werd hoe langer hoe meer geliquideerd, om plaats te maken voor het meer centrifugale stelsel van tegenwoordig, waarbij het economisch leven in steeds grootere mate gesintegreerd wordt in min of meer geïsoleerde eenheden.

Op zichzelf beantwoordde in de laatste decennia het stelsel van de vrije concurrentie reeds niet meer volledig aan zijn functie van regulator van het economisch leven; de automatische aanpassing, waardoor voortdurend een nieuw evenwicht werd gevonden, bleef in zeer vele gevallen uit. Wanneer ten tijde van de behoorlijke functioneering van het stelsel in een bepaald gebied de cultuur van een of ander product onrendabel werd, dan werd door uitschakeling van den marginalen producent het evenwicht wederom hersteld. Dank zij de mogelijkheid van expansie, op haar beurt beïnvloed door de ontwikkeling van de techniek, enz., werd de uitgeschakelde producent normaliter wel weer in de gelegenheid gesteld, zijn arbeid en kapitaal elders aan te wenden, waar wel een rendabele productie mogelijk was.

Zoowel door het ontbreken van expansiemogelijkheden in vele agrarische landen, welke van nature grondstoffen exporteerden en eindproducten importeerden, doch den laatsten tijd deze afhankelijkheid als te labiel aanvoelen, als door het sluiten van de grenzen voor fabricaten door de agrarische landen, is dit alles de laatste jaren geheel anders geworden. Wanneer bij de beoordeeling van de rentabiliteit de wereldmarktprijzen als grondslag zouden worden genomen, zouden practisch vrijwel alle producenten van landbouwproducten of onder de marginale producenten vallen of dezen zeer dicht benaderen. Ingrijpen van boven af werd uit sociale en economische overwegingen noodzakelijk geacht, opdat een systeem werd ontworpen, waarbij de rentabiliteit van de bedrijven weer zou worden hersteld. In de importlanden komt de te volgen politiek dan gewoonlijk neer op een zeer sterke protectie van de binnenlandsche producenten, terwijl in de exportlanden de export wordt gestimuleerd door exportpremies e.d. Zoowel in het eene als in het andere geval is het natuurlijk de consument, die het gelag moet betalen en hoewel een dergelijke politiek als tijdelijke overgangmaatregel haar nut kan hebben, zeer zeker is, dat zij op den duur een politiek van zelfmoord beteekent. Op den langen duur is het toch ten eenenmale onmogelijk, dat een bepaalde bedrijfstak in het leven wordt gehouden, ten koste van andere.

Men moet er daarom bij ordening evenzeer op uit

¹⁾ „Les Conditions de l'Agriculture Mondiale”.

zijn, dat een bepaald evenwicht wordt bereikt tusschen de verschillende onderdeelen van het economisch leven, zooals de vrije concurrentie, door middel van de vrije prijsvorming, daar vroeger voor zorgde. M.a.w., ordening eischt coördinatie.

Coördinatie.

Deze coördinatie draagt tweeërlei karakter, een nationaal en een internationaal. Coördinatie op nationale basis is noodzakelijk om bovengenoemde redenen. Internationale coördinatie, welke onmogelijk is zonder een perfecte nationale reglementeering, is evenwel eveneens noodzakelijk, indien het levensniveau en het cultuurpeil, dat het stelsel van de vrije concurrentie, dank zij de internationale arbeidsverdeling ons heeft verschaft, ooit weer bereikt en gehandhaafd zal kunnen worden.

Voor een bevredigende functioneering van het stelsel van de vrije concurrentie moet er in het economisch leven een zekere mate van spanning heerschen tusschen de relatieve schaarschte van kapitaal en de productieve toepassingsmogelijkheden, terwijl evenzeer noodig is een internationale geld- en kapitaalmarkt, gebaseerd op een internationalen muntstandaard, en een vrije kapitaalbeweging tusschen de verschillende landen. Den laatsten tijd nu zijn de omstandigheden ook in dit opzicht zeer sterk gewijzigd.

De industrie wordt daarentegen nog steeds in belangrijke mate beheerscht door krachtige financieele belangen, wat de ontwikkeling van kartels voor de reglementeering en leiding van de productie en van den verkoop in de voornaamste bedrijfstakken vergemakkelijkt. In zekere mate zijn de kartels er dan ook in geslaagd de depressie in de georganiseerde industrieën te verzachten, zij het dat dit dikwijls ten koste van andere bedrijfstakken is gegaan, welke niet in die mate waren georganiseerd. In die branches is de depressie verergerd door de afleiding van koopkracht tengevolge van de quasi-monopolies, welke in vele industrieën bestonden.

Deze toestand is onvermijdelijk, zolang de kartels vrij worden gelaten in het volgen van het onmiddellijk eigen belang, zonder dat er eenige effectieve controle op hun werkzaamheden wordt uitgeoefend. Maar het is ook mogelijk, dat dit anders wordt, doordat de kartels in dienst worden gesteld van de coördinatie. In Duitschland is reeds een belangrijke stap in deze richting gedaan, met het in werking treden van de nieuwe kartelwet van 15 Juli 1934, welke verplichte kartelleering voorschrijft. T.a.v. de gekartelleerde branches beperkt de overheidsinmenging zich gewoonlijk tot een bescherming van de binnenlandsche markt voor de in de kartels opgenomen bedrijven, en een verzekering van den afzet in het buitenland door het sluiten van handelsverdragen.

De reglementeering van de agrarische productie, welke vrijwel niet georganiseerd is, werd tot op heden in het algemeen behandeld als een afzonderlijk probleem. In de Vereenigde Staten werd het belang van coördinatie ervan met andere bedrijfstakken wel erkend, doch de daarmee in verband staande politiek is mislukt, voornamelijk wegens gebrek aan een behoorlijke organisatie.

Is de kartelleering in de industrie in de eerste plaats een kostenprobleem, in den landbouw spelen de kosten, o.a. door den wisselbouw, lang niet die rol. Vandaar, dat elke reglementeering in den landbouw moet geschieden van boven af, door de overheid, door de onmogelijkheid van kartelleering. Biedt deze op zichzelf reeds groote moeilijkheden, door de onberekenbaarheid van de natuurlijke voorwaarden wordt alles wel zeer gecompliceerd. Anderzijds leert de ervaring echter, dat partieele, niet gecoördineerde maatregelen geen behoorlijke functioneering van het geheel verzekeren en slechts het wantrouwen verergeren.

Coördinatie kan op twee manieren geschieden. In

de eerste plaats kan de revolutionaire, en voornamelijk doctrinaire weg worden gevolgd, zooals tot nu toe enkel in Rusland is geschied. Hierbij wordt uitgegaan van een a priori aangenomen economisch evenwicht, op grond waarvan aan elk onderdeel van het economisch leven een bepaalde taak wordt toebedeeld. Dit stelsel, dat alle grondslagen van de kapitalistische maatschappij op zij schuift en dus ook de goede grondslagen, is, met het oog op het dynamisch karakter van het economisch leven, zeer moeilijk te verwezenlijken. Vandaar, dat de tweede methode, de meer evolutionaire en empirische methode, meerdere aanbeveling verdient. Deze methode is in Duitschland in de bovengenoemde wet en in Italië in de wet op de corporaties van 5 Februari 1934 tot uitdrukking gebracht.

Ook zijn er voldoende verschijnselen waar te nemen, welke wijzen op een internationale coördinatie. Zoo heeft bijv. de meest-begunstigingsclausule veel aan waarde verloren en wordt het aantal regionale, imperiale en andere preferenties steeds grooter, terwijl de toevlucht tot bilaterale overeenkomsten ook nog voortdurend toeneemt. Een wezenlijk kenmerk van vele dezer verdragen is het wederkeerigheidsbeginsel. Ook nieuw is het invoeren van clausules in de verdragen, welke voorzien in het aanstellen van gemengde commissies, welke moeten waken voor een richtige nakoming van de verdragen en het wederzijdsch ruilverkeer moeten bevorderen. Daarnaast vindt het sluiten van compensatie-verdragen in steeds grootere mate toepassing, waardoor het driehoeksverkeer al meer wordt verdrongen.

Prijsbeïnvloeding.

Ten aanzien van de prijzen bestond de reglementering er tot nu toe practisch steeds in, dat de prijzen waarvoor de producenten hun producten van de hand konden doen, werden verhoogd. Was een bepaald evenwicht tusschen de verschillende onderdelen van het economisch leven het uiteindelijk doel, dan werd dit evenwicht beschouwd als een veronderstelde „normale” verhouding tusschen de prijzen van de agrarische en industriele producten. Van dit principe gaat bijv. de Amerikaanse „Agricultural Adjustment Act” uit.

De Deutsche opvatting over den „rechtvaardigen” prijs berust meer op een ander principe; daar staat een prijs, welke den boer nog eenige winst laat, op den voorgrond, zonder dat echter het consumentenbelang daarbij uit het oog wordt verloren. Maar zoolwel in de wet op de Reichsnährstand als in de nieuwe kartelwet, komt het beginsel van coördinatie tot uitdrukking. Elders ziet men, zooals wij reeds opmerkten, het agrarisch probleem als een geïsoleerd vraagstuk.

In het bijzonder in de exportlanden tracht men door het doen drukken der kosten (goedkope credieten, vermindering van de vaste lasten enz.) den boer een marge tusschen de kosten en opbrengst te laten. Een ander middel van reglementering in deze landen vormen de afspraken tusschen de producenten tot inkrimping van de productie enz., op internationale basis.

Opdat een bepaalde prijspolitiek behoorlijk kan worden gevoerd, neemt men in vele gevallen zijn toevlucht tot vrije of gedwongen kartelleering. Dit is bijv. in Engeland, Duitschland en Italië het geval. Maar het is gebleken, dat ook in die gevallen overheidssanctie van de getroffen afspraken veelal noodzakelijk is.

Hoewel de methodes, welke in de diverse landen worden gevolgd, belangrijk uiteenloopen, hebben zij wel alle gemeen, dat de binnenlandsche markt tegen de buitenlandse concurrentie wordt beschermd. Ja zelfs wordt in verschillende landen de productie gestimuleerd. Daar dit laatste echter niet mogelijk is zonder dat de prijzen binnenslands stijgen, neemt de vraag door de verminderde koopkracht in vele ge-

vallen af, zoodat de eenmaal vastgestelde prijzen niet gehandhaafd kunnen worden. In Frankrijk leidde dit bijv. tot een van overheidswege voorgeschreven productiebeperking van tarwe.

Hoe groot de invloed van de rigoreuze protectie op de prijzen is geweest, blijkt bijv. uit het verschil tusschen de tarweprijzen in de export- en importlanden. Vielen deze in de jaren 1925—1927 vrijwel samen, in de laatste jaren waren de noteeringen te Berlijn, Parijs en Milaan twee- tot driemaal zoo hoog als bijv. in Chicago.¹⁾ Toch zijn er grenzen aan de prijsopdrijving gesteld, nl. door de koopkracht, welke uiteindelijk beslist hoeveel er geconsumeerd zal worden. Zoo blijkt bijv., dat de noteeringen, zoowel te Berlijn, Parijs als te Milaan, ondanks het feit, dat zij nog zeer hoog zijn, een tendens tot dalen vertoonen. Zoo draagt men dus ook daar de lasten van de afnemering van den internationalen handel, welke de koopkracht en zoo de prijzen en de consumptie binnenslands beïnvloedt.

¹⁾ Zie in dit verband ook de aantekening „De gevolgen van den landbouwsteun in Europa” in E.S.B. van 5 Juni 1935.

Dalende werkloosheid in Engeland.

In verband met het feit, dat in Juli voor het eerst het werkloozencijfer beneden 2 miljoen is gedaald, wordt in „The Economist” van 10 Aug. jl. een beschouwing gewijd aan de economische vooruitzichten in Engeland, in het bijzonder van de bouwnijverheid. Daarbij rijst ook de vraag of, nu er reeds zoo lang een opleving te constateren valt, de Regeering nog een stimulerende taak heeft, dan wel beter doet, zich afzijdig te houden.

De daling van de werkloosheid beneden het cijfer van 2 miljoen in de maand Juli is daarom merkwaardig, omdat in deze maand regelmatige eenige toeneming te noteeren viel. Voor de volgende maand zal het cijfer minder gunstig zijn in verband met de toetreding van een ongewoon groot aantal jeugdige personen tot de arbeidsmarkt na het beëindigen van den schooltijd.

Waar het herstel van het economisch leven reeds zoo geruimen tijd gaande is, wordt de roep steeds luider, dat de Regeering wijs zou doen, het economisch leven thans aan zijn lot over te laten. „The Times” echter waarschuwt hiertegen. Volgens haar zou het herstel in de allereerste plaats te danken zijn aan de regeeringspolitiek, zoowel wat betreft de fiscale politiek, als de Ottawa-overeenkomsten, den steun aan den huizenbouw, de landbouwpolitiek en verschillende andere maatregelen, welke vooral de binnenlandsche markt krachtig stimuleerden. Een stopzetting van de maatregelen van Regeeringszijde zou een bedreiging van het economisch leven beteekenen.

Hoewel „The Economist” niet alle lof voor de Regeeringsdaden voor haar rekening zou willen nemen, is zij het eens met de opvatting, dat de Regeering niet mag nalaten alles in het werk te blijven stellen, het werkloozencijfer te brengen tot een meer normaal peil, dan waar het thans nog op staat.

Wat nu de mogelijkheden hiertoe betreft, er gaan in Engeland reeds stemmen op, die zelfs meenen, dat het einde van het economisch herstel reeds in zicht is en voorspellen, dat het werkloozencijfer niet beneden 1½ miljoen zal komen. Zoo wees Robertson op de minder groote beteekenis, welke de kapitaalgoederenindustrie in de toekomst in Engeland zal hebben, terwijl toch de conjunctuur hier in hooge mate van afhankelijk is. De omschakeling van het economisch apparaat op de voortbrenging van consumptiegoederen gaat niet snel in het werk, terwijl de absorptie van arbeiders door den landbouw ook in langzaam tempo plaats heeft en geen groote vermindering van de werkloosheid tengevolge zal hebben.

„The Economist” trekt het in twijfel, of de vraag

naar kapitaalgoederen in het algemeen inderdaad zo sterk verminderd is of verminderen zal, terwijl bovendien, indien deze visie inderdaad de juiste is, zij een sterk pleidooi vormt voor een Regeeringspolitiek van publieke werken.

Dit klemmt te meer, wanneer men bedenkt, dat de „boom” in den huizenbouw binnen uiterlijk twee jaar een noodzakelijk einde zal vinden, daar de onmiddellijke vraag naar woonhuizen van het type, dat thans vooral gebouwd wordt, vrijwel bevredigd is. De niet voor woningdoeleinden bestemde bouw is nog steeds ver beneden het peil van 1929. Zou een einde komen aan de bestaande conjunctuur in de bouwnijverheid, dan zou het werkloozencijfer zeker met enkele honderdduizenden stijgen, hetgeen geen geringen terugslag zou hebben op het overige bedrijfsleven.

Een vrijwel onbepaalde vraag bestaat echter nog naar woningen voor hen, wier beurs het niet toelaat belangstelling te toonen voor voorsteedsche villa's. De bestaande programma's voor krotopruijing en opheffing van overbevolkte woningen trachten eenigszins in de genoemde behoefte te voorzien en zouden bij intredende depressie in de bouwnijverheid uitgebreid moeten worden. Een vrijwel onbepaald veld van activiteit voor de bouwnijverheid ziet „The Economist” echter in de vervanging en verbetering van het grootste gedeelte der oudere huizen in de Engelsche steden. 25 jaren lang is de vervanging van huizen minimaal geweest en ook afgezien hiervan staan de Engelsche woningen wat vestiging, ruimte en uitrusting betreft, ten achter bij bijv. de Deutsche en Amerikaansche woningen.

Het is nu zaak, met het opstellen van deze en dergelijke plannen, waartoe ook die voor publieke werken moeten worden gerekend, niet te wachten tot de crisis in de bouwnijverheid is ingetreden, doch zodra zich de eerste teekenen van een dergelijke crisis vertoonen, met kracht deze plannen door te voeren.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Juli zijn volgens Czarnikow:

	1935 tons	1934 tons	1933 tons
Duitschland.....	707.000	576.000	661.000
Tsjecho-Slowakije	211.000	200.000	263.000
Frankrijk.....	520.000	327.000	363.000
Nederland	220.000	257.000	177.000
België	105.000	98.000	117.000
Hongarije.....	48.000	54.000	61.000
Polen.....	190.000	181.000	257.000
U.K. Geimp. suiker	167.000	297.000	314.000
„ Binnenl. „	88.000	81.000	51.000
Europa.....	2.256.000	2.071.000	2.264.000
V.S. Alle havens	571.000	660.000	553.000
Cubaansche havens	554.000	861.000	842.000
Cuba binnenland.....	1.360.000	1.530.000	1.640.000
Java	1.429.000	2.309.000	2.532.000
Totaal.....	6.170.000	7.431.000	7.831.000

BOEKAANKONDIGINGEN.

Gold points a Moral. Enquiry into the Failure of the International Gold Standard and its Bearing upon the Future door J. H. Huizinga. ('s-Gravenhage 1935, N.V. Mart. Nijhoff. Prijs f 2.40).

Deze interessante studie houdt zich bezig met het falen van den gouden standaard als regelaar van het internationale betalingsverkeer. De schrijver gaat de oorzaken van dit falen na aan de hand van de jongste monetaire geschiedenis van verschillende landen. Hij is van meening, dat dit falen een noodzakelijk gevolg is van de „organic changes of economic society”. Het prevaleeren van nationale doeleinden boven de internationale bij het opstellen van de economische politiek (hetgeen een gevolg is van de starheid van het moderne economische leven wat b.v. uitkomt in de tariefpolitiek en in de toepassing van credit, contrôle en gold exchange standard) hebben de automatische werking op langen termijn, waardoor de gouden standaard wordt gekenmerkt (de invloed van de goubewegingen op de handelsbalans) gedood. Ook de automatische werking van den gouden standaard op korten termijn (de invloed van de goubeweging op de geldmarkt) heeft haar invloed verloren door de bewegingen van het short loan fund, welke bewegingen meer bepaald worden door de mate van vertrouwen in een bepaalde valuta dan door het verschil in intrest, dat de eene geldmarkt op een moment heeft met de andere.

Naar analogie van de ontwikkeling van het betalingsverkeer binnen de nationale grenzen, waar nu de centrale bank het toezicht uitoefent, stelt de schrijver als ideaal een internationaal instituut, dat het betalingsverkeer tusschen de verschillende landen controleert en beïnvloedt op dezelfde wijze als de centrale bank dit doet binnen de grenzen van die landen. Het is den lezer niet duidelijk, of de schrijver meent, dat door de oprichting van een zoodanig instituut met dergelijke functies het automatisme van den gouden standaard geheel dan wel alleen op langen of alleen op korten termijn wordt hersteld. Het tweede ligt het meest voor de hand. Immers, wanneer de verschillende staten zich in hun monetaire politiek aan een internationaal instituut onderwerpen, zal hun economische politiek wel weer op internationale doeleinden ingericht zijn. Dit is heden nog utopie. Reëeler ware het wellicht geweest, wanneer de schrijver gewezen had op de mogelijke beteekenis, die de egalisatie fondsen in verschillende landen zouden kunnen hebben voor de neutraliseering van de bewegingen van het short loan fund. J. R.

ONTVANGEN BOEKEN.

Saneering? Torpedeering! Een stem uit de steenindustrie door Mr. L. Sillevius (Culemborg z.j.; A. T. Verschoor, v/h. Blom & Olivierse).

De makelaardij hier te lande door Mr. J. de Jongh. (Leiden; uitgave Handelswetenschappelijke Bibliotheek. Prijs f 2.10 geb.).

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4/10 Aug. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	4/10 Aug. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	19.305	540.152	833.573	2.595	12.492	21.433	552.644	855.006
Rogge	618	125.421	267.828	—	281	15.257	125.702	283.085
Boekweit	364	13.297	13.775	—	—	—	13.297	13.775
Mais	10.322	469.580	567.225	—	77.484	125.762	547.064	692.987
Gerst	7.936	181.856	239.744	1.457	22.373	35.296	204.229	275.040
Haver	3.903	86.808	80.190	—	1.660	2.206	88.468	82.396
Lijnzaad	3.742	119.234	145.130	1.650	245.182	151.738	364.416	296.868
Lijnkoek	—	29.093	54.094	—	—	25	29.093	54.119
Tarwemeel	338	12.516	12.730	105	4.104	1.746	16.620	14.476
Andere meelsoorten	541	16.879	36.197	23	1.971	3.791	18.850	39.988

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Bk.	Disc Wissels. 5 3 Aug. '35	Lissabon .... 5 13 Dec. '34
	Bel. Binn. Eff. 5 1/2 3 Aug. '35	Londen ..... 2 30 Juni '32
	Vrsch. in R.C. 5 1/2 3 Aug. '35	Madrid ..... 5 9 Juli '35
Athene	7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia	4 1 Juli '35	Oslo ..... 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado	5 1 Febr. '35	Parijs ..... 3 8 Aug. '35
Berlijn	4 22 Sept. '32	Praag ..... 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest	4 1/2 15 Dec. '34	Pretoria .... 3 1/2 15 Mei '33
Brussel	2 16 Mei '35	Rome ..... 4 1/2 12 Aug. '35
Budapest	4 17 Oct. '32	Stockholm .. 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta	3 1/2 16 Feb. '33	Tokio .... 3.65 2 Juli '33
Dantzig	6 1 Mei '35	Weenen ..... 3 1/2 10 Juli '35
Helsingfors	4 3 Dec. '34	Warachau... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen	2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 1/2 3 Mei '35

OPEN MARKT.

	1935				1934	1933	1914
	10 Aug.	5/10 Aug.	29 Julij 3 Aug.	22/27 Julij	6/11 Aug.	7/12 5 Aug.	20,24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Protong.	47/8	4 1/8-3/4	4 1/8-5/16	17/8-5/16	5/8-3/4	1 1/8-5/16	3 1/8-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1 1/2-2
Berlijn Daggeld... Maandgeld Part. disc.	3-1/4	2 7/8-3 1/4	3-5/8	2 7/8-3 1/4	4-5 1/4	4 1/8-5 1/4	—
New York Daggeld 1) Partic. disc.	1/4	1/4	1/4	1/4	1	1	1 1/4-2 1/8

1) Koers van 9 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
6 Aug. 1935	1.47 13/16	7.33	59.60	9.78 3/4	24.97	100 3/8
7 " 1935	1.47 13/16	7.33 3/4	59.67 1/2	9.78 3/4	25.—	100 3/8
8 " 1935	1.47 13/16	7.33 3/4	59.65	9.78 3/4	24.96	100 3/8
9 " 1935	1.47 11/16	7.33	59.65	9.78 3/4	24.95	100 3/8
10 " 1935	1.47 13/16	7.34 1/2	59.70	9.79 1/2	24.99	100 7/16
12 " 1935	1.47 11/16	7.34	59.70	9.79	24.95	100 7/16
Laagste d.w ¹⁾	1.47 1/2	7.30	59.40	9.76 1/2	24.90	100
Hoogste d.w ¹⁾	1.48 1/8	7.34 1/2	59.75	9.79 1/2	25.02 1/2	100 7/16
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
6 Aug. 1935	48.38	—	6.13	1.20	12.15	20.27 1/2
7 " 1935	48.42 1/2	—	6.14	1.20	12.17	20.30
8 " 1935	48.36	—	6.14	1.20	12.14	20.28
9 " 1935	48.35	—	6.14	1.20	12.05	20.25
10 " 1935	48.45	—	6.14	1.20	—	—
12 " 1935	48.38	—	6.14	1.20	12.12 1/2	20.29
Laagste d.w ¹⁾	48.20	—	6.10	1.15	12.05	20.15
Hoogste d.w ¹⁾	48.42 1/2	28.10	6.17 1/2	1.25	12.20	20.35
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't lste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
6 Aug. 1935	4,96	6,62 1/4	40,34	67,77
7 " 1935	4,96 1/4	6,62 1/4	40,36	67,71
8 " 1935	4,96 1/2	6,62 1/8	40,40	67,75
9 " 1935	4,96 1/4	6,62 1/8	40,41	67,73
10 " 1935	4,97	6,62 3/4	40,40	67,72
12 " 1935	4,97 1/4	6,63 1/2	40,45	67,76
13 Aug. 1934	5,10 3/4	6,69 1/4	39,87	68,83
Muntpariteit ..	4,86	3,90 1/4	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Juli 1935	3 Aug. 1935	6/10 Aug. 1935	10 Aug. 1935
		Laagste/Hoogste			
Alexandrië..	Piast. p. £	97 3/4	97 3/4	97 3/8	97 3/8
Athene	Dr. p. £	518	516	515	517
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 3/4	1/10 3/4	1/10 1/2	1/10 3/4
Budapest ...	Pen. p. £	16 3/8	16 3/8	16 3/8	16 3/8
Buenos Aires 1	p. pesop. £	18.55	18.55	18.50	18.60
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 1/8	1/6 1/8	1/6 3/32	1/6 5/32
Constantin..	Piast. p. £	613	613	613	613
Hongkong ..	Sh. p. \$	2 1/8	2 1/8	2 1/8	2 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/25 3/32	1/25 3/32	1/25 1/8	1 25 1/16
Lissabon	Escu. p. £	110 1/8	110 1/8	109 7/8	110 1/8
Mexico	\$ per £	17 3/4	17 3/4	17 3/4	18 1/4
Montevideo *)	d. per £	20	20	19 1/4	20 1/8
Montreal ...	\$ per £	4.97	4.96 1/8	4.96	4.96 3/4
Riod. Janeiro 3	d. per Mil.	2 5/8	2 5/8	2 4	2 1/16
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/6 11/16	1/6	1 5 3/8	1 6 3/8
Singapore ...	id. p. \$	2 32 3/32	2 32 3/32	2 3 7/8	2 4
Valparaiso *)	\$ per £	121	119	119	119
Warschau ..	Zl. p. £	26 1/4	26 1/8	26	26 1/8

1) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke importeurs hebben te betalen, 8 Juli 17.02. 2) Offic. not. 23 Juli 39 1/2; 1 Aug. 39 3/8; 6 Aug. 39 1/2. 3) Id. 11 Mrt. 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” notering.

ZILVERPRIJS

Londen 1) N. York 2)	GOUDPRIJS 3)	Londen
6 Aug. 1935.. 30 3/16	67 3/4	6 Aug. 1935.... 140 9/16
7 " 1935.. 30 3/16	67 3/4	7 " 1935.... 140 5/8
8 " 1935.. 30 3/16	67 3/4	8 " 1935.... 140 6
9 " 1935.. 30 3/16	67 3/4	9 " 1935.... 140 5 1/2
10 " 1935.. 30 3/16	67 3/4	10 " 1935.... 140 5
12 " 1935.. 30 3/16	67 3/4	12 " 1935.... 140 5
13 Aug. 1934.. 29 3/16	49 3/4	13 Aug. 1934.... 138,3
27 Juli 1914.. 24 1/16	59	27 Juli 1914.... 84 10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Juli 1935	7 Aug. 1935
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 4.386.333,66	f 2.397.459,07
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Juni 1935 a/d. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede opc. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië	" 1.984.558,38	" 145.565,72
Idem aan Suriname	" 10.410.638,03	" 10.410.638,03
Idem aan Curaçao	" 131.288.507,86	" 133.593.647,88
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 12.440.058,18	" 12.444.871,18
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabelen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)	" 2.005.533,02	" 1.088.812,55
Verstr. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ...	" 120.122.162,32	" 120.589.982,68
Verplichtingen	" 21.509.777,63	" 30.151.388,22
Voorshot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop	" 34.388.065,67	" 34.460.383,33
Schatkistpromessen in omloop	" 39.289.870,39	" 38.589.100,03
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	—	—
Schuld op ultimo Juni 1935 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede opc. op die bel. en op de vermogensbelasting..	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ...	" 26.211.389,40	" 19.305.355,66
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)	" 70.957.478,18	" 79.997.777,90
Id. aan diverse instellingen 1)	" 968.719,48	" 888.698,71
1) In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.	" 119.621.130,57	" 119.593.791,91

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	3 Aug. 1935	10 Aug. 1935
Saldo Javasche Bank	—	f 297.000,—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst Betaalmiddelen in 's Lands kas	f 856.000,—	" 1.536.000,—
Verschotten van de Javasche Bank ...	—	—
Voorshot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell. Schatkistpromessen	" 133.714.000,—	" 132.201.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. Voorshot van de Javasche Bank ...	" 226.000,—	" 226.000,—
	" 162.000,—	" 255.000,—
	" 342.000,—	—

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Voor-schotten aan de kolonie	Dis-conto's	Diverse reke-ningen	Diverse reke-ningen 1)
1 Juli 1935	4.544	4.404	16	64	573	203
1 Juni 1935	4.541	4.387	115	64	510	253
1 Mei 1935	4.441	4.353	150	64	493	205
1 April 1935	4.480	4.480	198	81	555	244
1 Juli 1934	4.535	4.622	146	96	550	116

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 K.G. La Plata loco Rotterdam/Amsterdam per 100 K.G. 1)		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		DRUIVEN Black Alicante per K.G. Westland		TOMATEN A per 100 K.G. Westland		VROEGE AARDE-APPELEN p. 100 K.G. Groote-broek		RUND-VLEESCH (versch) Gem.v. 3kw. per 100 K.G. Rotterdam		VARKENS-VLEESCH (versch) per 100 K.G. Rotterdam	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%
1925	17.20	100.0	13.07 ⁵	100.0	231.50	100.0	236.00	100.0	462.50	100.0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15.90	92.4	11.75	89.9	174.25	75.3	196.75	83.4	360.50	77.9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14.75	85.8	12.47 ⁵	95.4	176.00	76.0	237.00	100.4	362.50	78.4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13.47 ⁵	78.3	13.15	100.6	226.00	97.7	228.50	96.8	363.00	78.5	0.80	100.0	20.0	100.0	4.93	100.0	93.0	100.0	77.50	100.0
1929	12.25	71.2	10.87 ⁵	83.2	204.00	88.1	179.75	76.2	419.25	90.6	0.64	80.0	16.0	80.0	3.15	63.9	96.40	103.7	93.12 ⁵	120.2
1930	9.67 ⁵	56.3	6.22 ⁵	47.6	136.75	59.1	111.75	47.4	356.00	77.0	0.62	77.5	20.0	100.0	4.12	83.6	108.0	116.1	72.90	94.1
1931	5.55	32.3	4.55	34.8	84.50	36.5	107.25	45.4	187.00	40.4	0.49	61.3	14.50	72.5	4.95	100.4	88.0	94.6	48.0	61.9
1932	5.22 ⁵	30.4	4.62 ⁵	35.4	77.25	33.4	100.75	42.7	137.00	29.6	0.41	51.3	11.50	57.5	1.69	34.3	61.0	65.6	37.50	48.4
1933	5.02 ⁵	29.2	3.55	27.2	68.50	29.6	70.00	30.0	148.00	32.0	0.31	38.8	8.21	41.1	0.85	17.2	52.0	55.9	49.50	63.9
1934	3.67 ⁵	21.4	3.32 ⁵	25.4	70.75	30.6	75.75	32.1	142.50	30.8	0.27	33.8	5.53	27.7	3.23	65.5	61.50	66.1	46.65	60.2
Jan. 1934	4.75	27.6	3.10	23.7	65.25	28.2	58.00	24.6	144.25	31.2	—	—	—	—	—	—	62.50	67.2	53.75	69.4
Febr. "	3.40	19.8	2.77 ⁵	21.2	65.25	28.2	58.50	24.8	133.00	28.8	—	—	—	—	—	—	63.00	67.7	53.50	69.0
Maart "	3.25	18.9	2.72 ⁵	20.8	70.75	30.6	58.75	24.9	132.00	28.5	—	—	—	—	—	—	61.75	66.4	50.50	65.2
April "	3.20	18.6	2.70	20.7	70.50	30.5	56.75	24.0	136.50	29.5	—	—	—	—	—	—	63.50	68.3	49.12 ⁵	63.4
Mei "	3.32 ⁵	19.2	2.87 ⁵	21.9	62.00	26.8	63.00	26.7	154.50	33.4	—	—	—	—	—	—	65.75	70.7	47.50	61.3
Juni "	3.67 ⁵	21.4	3.17 ⁵	24.3	65.00	28.1	74.75	31.7	156.50	33.8	—	—	—	—	—	—	65.75	70.7	47.50	61.3
Juli "	3.80	22.1	3.30	25.3	71.50	30.9	78.75	33.4	151.25	32.7	—	—	8.28	41.4	3.52	71.3	63.00	67.7	44.62 ⁵	57.6
Aug. "	4.37	25.4	4.27 ⁵	32.7	83.25	36.0	93.50	39.6	159.25	34.4	0.35	43.8	5.89	29.5	2.93	59.4	63.95	68.8	43.30	55.9
Sept. "	4.00	23.3	4.15	31.7	77.25	33.4	93.25	39.5	145.50	31.5	0.25	31.3	2.02	10.1	—	—	63.55	68.3	42.62 ⁵	55.0
Oct. "	3.50	20.3	3.70	28.3	69.50	30.0	93.50	39.6	135.25	29.2	0.21	26.3	5.92	29.6	—	—	60.70	65.3	42.12 ⁵	54.4
Nov. "	3.50	20.3	3.45	26.4	71.25	30.8	89.25	37.8	127.75	27.6	—	—	—	—	—	—	53.75	57.8	44.50	57.4
Dec. "	3.45	20.1	3.55	27.2	76.25	32.9	91.00	38.6	134.00	29.0	—	—	—	—	—	—	53.15	57.2	44.65	57.6
Jan. 1935	3.30	19.2	3.52 ⁵	27.0	74.25	32.1	89.25	37.8	137.25	29.7	—	—	—	—	—	—	53.62 ⁵	57.7	45.62 ⁵	58.9
Febr. "	3.20	18.6	3.37 ⁵	25.8	68.00	29.4	71.25	30.2	124.25	26.9	—	—	—	—	—	—	51.90	55.8	47.55	61.4
Maart "	3.20	18.6	3.07 ⁵	23.5	67.75	29.3	64.00	27.1	120.50	26.1	—	—	—	—	—	—	51.40	55.3	51.20	66.1
April "	4.07 ⁵	23.7	2.95	22.6	70.75	30.6	66.75	28.0	125.00	27.0	—	—	—	—	—	—	51.92 ⁵	55.8	50.25	64.8
Mei "	4.05	23.5	2.90	22.2	59.90	25.9	67.25	28.5	125.50	27.1	—	—	—	—	—	—	50.80	54.6	48.50	62.6
Juni "	4.02	23.4	2.90	22.2	57.50	24.8	75.00	31.8	124.25	26.9	—	—	—	—	—	—	48.00	51.6	46.12 ⁵	59.5
Juli "	3.92 ⁵	22.8	2.55	19.5	54.50	23.5	66.75	28.3	124.50	26.9	—	—	10.19	50.9	4.24	86.0	48.00	51.6	47.37 ⁵	61.1
5 Aug. "	4.25	24.7	2.60	19.9	57.00	24.6	65.00	27.5	132.00	28.5	0.48	60.0	10.50	52.5	2.07	42.0	45.00	48.4	52.00	67.1
12 "	4.15	24.1	2.60	19.9	55.50	24.0	65.00	27.5	130.50	28.2	0.40	50.0	8.10	40.5	2.15	43.6	45.00	48.4	52.75	68.1

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) 2 Aug. 5) 9 Aug. 6) 1 Aug. 7) 6 Aug. 8) 2 Aug.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bè s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ⁰ \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK-SALPETER Gld. per 100 K.G. netto				
	fl.	%	\$	%	\$ct2.	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	fl.	%	fl.	%		
1925	10.80	100.0	1.68	100.0	14.86	100.0	23.25	100.0	29.27	100.0	9.35	100.0	55.00	100.0	29.50	100.0	34.70	100.0	12.00	100.0
1926	17.90	165.7	1.89	112.5	13.65	91.9	17.55	75.5	16.24	55.5	6.30	67.4	47.25	85.9	24.75	83.9	28.46	82.0	11.61	96.8
1927	11.25	104.2	1.30	77.4	14.86	100.0	17.50	75.3	16.78	57.3	7.27	77.8	48.50	88.2	26.50	89.8	40.43	116.5	11.48	95.7
1928	10.10	93.5	1.20	71.4	9.98	67.2	20.00	86.0	19.21	65.6	7.51	80.4	51.50	93.6	30.50	103.4	47.58	137.1	11.48	95.7
1929	11.40	105.6	1.23	73.2	10.00	67.3	19.15	82.4	17.05	58.2	6.59	70.5	39.00	70.9	25.25	85.6	32.25	92.9	10.60	88.3
1930	11.35	105.1	1.12	66.7	8.77	59.0	13.55	58.3	12.00	41.0	3.92	41.9	26.75	48.6	16.25	55.1	25.36	73.1	9.84	82.0
1931	10.05	93.1	0.58	34.5	5.04	33.9	8.60	37.0	7.33	25.0	3.08	33.0	21.50	39.1	12.00	40.7	18.65	53.7	8.61	71.8
1932	8.00	74.1	0.81	48.2	4.50	30.3	6.45	27.7	5.21	17.8	3.11	33.3	16.00	29.1	8.50	28.8	11.15	32.1	6.15	51.3
1933	7.00	64.8	0.45	26.8	3.61	24.3	6.75	29.0	5.13	17.5	2.78	29.7	19.25	35.0	9.50	32.2	13.26	38.2	6.18	51.5
1934	6.20	57.4	0.63	37.5	2.88	19.4	7.35	31.6	5.32	18.2	2.68	28.7	19.25	35.0	10.25	34.7	12.07	34.8	6.11	50.9
Jan. 1933	7.05	65.3	0.53	31.5	4.16	28.0	6.15	26.5	5.13	17.5	2.95	31.6	15.75	28.6	8.25	28.0	11.50	33.1	6.30	52.6
Febr. "	7.20	66.7	0.38	22.6	3.97	26.7	6.10	26.2	4.98	17.0	2.78	29.7	15.50	28.2	8.25	28.0	10.38	29.9	6.40	53.3
Maart "	7.25	67.1	0.38	22.6	3.87 ⁵	26.1	6.40	27.5	4.97	17.0	2.77	29.6	15.25	27.7	7.75	26.3	10.75	31.0	6.40	53.3
April "	7.25	67.1	0.37	22.0	3.67	24.7	6.65	28.6	5.18	17.7	2.68	28.7	15.75	28.6	7.75	26.3	11.25	32.4	6.40	53.3
Mei "	7.15	66.2	0.23 ⁵	14.0	2.95	19.9	7.30	31.4	5.60	19.1	3.07	32.8	17.00	30.9	8.25	28.0	12.25	35.3	6.40	53.3
Juni "	7.15	66.2	0.25 ⁵	15.2	3.02	20.3	7.85	33.8	5.85	20.0	3.25	34.8	18.50	33.6	9.00	30.5	15.75	45.4	6.40	53.3
Juli "	7.05	65.3	0.41	24.4	3.33	22.4	7.60	32.7	5.76	19.7	3.20	34.2	20.75	37.7	9.75	33.1	16.00	46.1	6.40	53.3
Aug. "	6.95	64.4	0.37	22.0	3.37	22.7	6.90	29.7	5.39	18.4	2.91	31.1	20.75	37.7	9.75	33.1	14.75	42.5	5.80	48.3
Sept. "	6.85	63.4	0.52	31.0	3.50	23.6	6.60	28.4	4.70	16.1	2.54	27.2	21.50	39.1	10.50	35.6	15.13	44.1	5.85	48.8
Oct. "	6.60	61.1	0.66	39.3	4.04	27.2	6.40	27.5	4.55	15.5	2.48	26.5	20.75	37.7	10.75	36.4	14.50	41.8	5.90	49.2
Nov. "	6.75	62.5	0.66	39.3	3.72	25.0	6.25	26.9	4.63	15.8	2.39	25.6	23.75	43.2	12.00	40.7	13.38	38.6	5.95	49.6
Dec. "	6.95	64.4	0.67	39.9	3.75	25.2	6.50	28.0	4.89	16.7	2.38	25.5	25.00	45.5	13.25	44.9	13.50	38.9	6.00	50.4
Jan. 1934	6.65	61.6	0.66	39.3	3.74	25.2	7.10	30.5	5.47	18.7	2.59	27.7	27.00	49.1	14.75	50.0	13.00	37.5	6.15	51.3
Febr. "	6.30	58.3	0.64	38.1	3.25	21.9	7.50	32.3	5.64	19.3	2.68	28.7	23.75	43.2	12.75	43.2	13.00	37.5	6.20	51.7
Maart "	6.25	57.9	0.63	37.5	3															

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

	ZUIVEL EN EIEREN										METALEN													
	BOTER per K.G. Leeuwarder-Comm. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing-Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 K.G.		EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUDE cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	£	%	£	%	£	%	sh.	%	sh.	%	£	%	sh.	%	pence	%
1925	2,31	100,0	—	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62.1/6	100,0	36.8/6	100,0	261.17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,-	36.3/6	100,-	85/6	100,-	32 1/2	100,0
1926	1,98	85,7	—	—	43,15	77,1	8,15	88,8	58.1/-	93,5	31.1/6	85,3	290.17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34.2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/2	89,3
1927	2,03	87,9	—	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55.14/-	89,7	24.4/-	66,4	290.4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28.10/-	78,8	85/-	99,5	26 3/4	83,3
1928	2,11	91,3	—	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63.16/-	102,8	21.1/-	57,8	227.5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25.5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/2	81,1
1929	2,05	88,7	—	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75.14/-	121,9	23.5/-	63,8	203.15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24.17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/2	76,2
1930	1,66	71,9	—	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54.13/-	88,0	18.1/6	49,6	142.5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16.17/-	46,6	85/-	99,5	17 1/2	55,4
1931	1,34	58,0	—	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36.5/-	58,4	12.1/-	33,1	110.1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11.10/6	31,9	92/6	108,2	13 1/2	41,6
1932	0,94	40,7	—	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22.17/-	36,8	8.12/-	23,6	97.2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9.16/-	27,1	118/-	138,0	12 1/2	40,1
1933	0,61	26,4	—	—	20,20	36,1	3,71	40,4	22.2/6	35,6	7.17/6	21,6	131.18/-	50,1	41/-	56,2	35/-	52,2	10.12/6	29,4	124.7 3/4	145,8	12 1/2	38,5
1934	0,45	19,5	1,-	—	18,70	33,4	3,45	37,6	18.14/6	30,2	6.15/6	18,6	141.19/6	54,2	40/-	54,8	33/7	50,1	8.9/-	23,4	137.7 3/4	161,0	13 1/2	40,7
Jan. '34	0,50	21,6	1,-	—	20,40	36,4	5,05	55,0	21.7/-	34,4	7.7/-	20,2	148.3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9.12/-	26,5	129/6	151,5	12 3/4	39,7
Feb. "	0,47	20,3	1,-	—	21,55	38,5	3,68	40,1	20.9/6	33,0	7.4/-	19,8	140.13/-	53,7	39/6	54,1	36/5	54,4	9.-/6	24,9	137/1	160,3	12 1/2	38,9
Mrt. "	0,44	19,0	1,-	—	19,90	35,5	2,71	29,5	20.3/-	32,5	7.3/6	19,7	144.15/6	55,3	40/6	55,5	35/3	52,6	9.2/-	25,2	136/8	159,8	12 1/2	39,3
Apr. "	0,42	18,2	1,-	—	17,20	30,7	2,72	29,6	20.14/6	33,4	7.4/6	19,8	150.10/6	57,5	41/6	56,8	34/2	51,0	9.7/6	25,9	135.1 1/2	158,0	12 1/2	38,7
Mei "	0,41	17,7	1,-	—	16,05	28,7	2,54	27,7	20.4/-	32,5	6.16/6	18,7	144.19/6	55,4	40/6	55,5	32/9	48,9	9.2/-	25,2	136/3	159,4	12 1/2	37,5
Juni "	0,41	17,7	1,-	—	19,40	34,6	2,74	29,9	19.18/6	32,1	6.14/-	18,4	140.1/-	53,5	40/6	55,5	31/9	47,4	8.16/-	24,3	137.8 1/2	161,1	12 1/4	38,1
Juli "	0,40	17,3	1,-	—	21,50	38,4	2,81	30,6	18.11/-	29,9	6.14/6	18,5	142.9/-	54,0	40/6	55,5	32/4	48,2	8.6/-	22,9	137.11	161,4	12 3/4	39,7
Aug. "	0,43	18,6	1,-	—	20,90	37,3	3,32	36,2	17.6/-	27,9	6.14/-	18,4	139.7/6	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	8.7/6	23,2	138/6	162,0	13	40,5
Sept. "	0,43	18,6	1,-	—	18,12	32,4	3,31	36,1	16.10/-	26,6	6.5/6	17,2	137.17/-	52,6	39/6	54,1	32/6	48,5	7.17/-	21,7	141/-	164,9	13 1/2	40,9
Oct. "	0,43	18,6	1,-	—	17,37	31,0	3,95	43,0	16.3/-	26,0	6.6/-	17,3	137.19/6	52,7	39/6	54,1	32/6	48,5	7.7/-	20,3	141.10	165,9	14	43,6
Nov. "	0,47	20,3	1,-	—	17,-	30,4	4,52	49,3	16.11/6	26,7	6.8/-	17,6	139.8/-	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	7.7/6	20,4	139.6 1/2	163,2	14 1/2	46,3
Dec. "	0,54	23,4	0,95	—	15,12	27,0	4,07	44,3	16.16/-	27,1	6.6/-	17,3	137.8/6	52,5	39/6	54,1	34/1	50,9	7.4/6	20,0	140.6 1/2	164,4	14 1/2	45,7
Jan. '35	0,58	25,1	0,90	—	14,95	26,7	3,12	34,0	16.19/-	27,3	6.5/-	17,2	138.11/-	52,9	39/6	54,1	34/6	51,5	7.6/6	20,4	141.10 1/2	165,9	14 3/4	45,9
Feb. "	0,52	22,5	0,95	—	14,37	25,7	3,20	34,9	16.4/-	26,1	6.4/-	17,0	136.8/-	52,1	39/6	54,1	34/6	51,5	7.3/6	19,8	142/8	166,9	14 1/2	46,1
Mrt. "	0,37	16,0	1,02	—	13,30	23,8	2,74	29,8	16.8/-	26,4	6.7/6	17,5	124.5/6	47,5	38/-	52,1	33/9	50,4	7.-/6	19,4	147.5	172,4	15 1/4	49,0
Apr. "	0,37	16,0	1,08	—	11,50	20,5	2,31	25,2	18.8/-	29,6	7.5/6	20,0	131.-/6	50,0	38/6	52,7	33/6	50,0	7.11/-	20,9	144.5	168,9	15 1/2	56,6
Mei "	0,34	14,7	1,10	—	11,85	21,2	2,38	26,0	20.-/6	32,2	8.6/6	22,9	135.5/6	51,7	39/-	53,4	33/6	50,0	8.15/6	24,3	142.3 1/2	166,4	20	62,3
Juni "	0,41	17,7	1,07	—	11,95	21,3	2,41	26,3	18.16/-	30,3	8.11/6	23,5	136.5/6	52,0	39/6	54,1	33/6	50,0	8.11/-	23,6	141/6	165,5	19 1/2	61,1
Juli "	0,44	19,0	1,-	—	12,57	22,1	2,54	27,7	18.10/-	29,8	8.13/-	23,7	140.11/6	53,7	39,6	54,1	33/6	50,0	8.10/-	23,5	140.10	164,7	18 1/2	57,0
5 Aug. "	0,487	20,8	1,-	—	15,50	27,7	3,60	39,2	19.5/-	31,0	9.7/-	25,7	140.21/-	53,5	39,6	54,1	33/6	50,0	8.13/-	23,9	140.10 1/2	164,7	18 1/2	56,4
12 " "	0,469	19,9	1,-	—	14,-	25,0	3,15	34,3	19.4/-	30,9	9.7/6	25,7	134.2/-	51,2	39/6	54,1	33/6	50,0	8.13/6	24,0	140.5	164,2	18 1/2	56,2

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2, van 5 Febr. 1934 tot 23 Mei 1932 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64 1/2 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei-19 Sept. 1932 No. 3

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.)

	BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN binnenmuur per 1000 stuks		buitenmuur per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Af. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.		INDEXCIJFER Grondstoffen Koloniale producten	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	sh.	%	fl.	%	cts.	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	100.0	100.0
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42,6	100,-	35,87	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,0	94,25	111,5	96,0	102,8
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12	102,0	82,75	97,9	87,5	109,1
1928	151,50	94,8	12,-	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6	97,4
1929	146,00	91,4	14,-	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,-	69,3	69,25	82,0	81,9	85,5
1930	141,50	88,6	12,50	80,6	20,75	109,2	34/11	82,2	22,62	63,1	32	52,1	-15,75	16,5	9,60	51,2	60,75	71,8	66,0	64,3
1931	110,75	69,3	10,25	66,1	20,25	106,6	22/5	52,8	15,37	42,9	25	40,7	-13	8,4	8,-	42,7	42,50	50,3	46,8	46,6
1932	69,00	43,2	9,25	59,7	15,-	78,9	19,6	45,9	13,-	36,2	24	39,1	-1,75	4,9	6,32	33,7	28,25	33,4	36,1	38,0
1933	73,50	46,0	10,-	64,5	12,75	67,1	15,4	36,0	9,30	25,9	21,10	34,2	-12,25	6,3	5,52	29,5	32,75	38,7	35,2	34,7
1934	76,50	47,9	8,50	54,8	10,50	55,3	13/6	31,8	6,90	19,2	16,80	27,4	-13,875	10,9	4,07	21,7	40	47,3	34,4	32,1
Jan. '33	70,00	43,8	9,25	59,7	13,50	71,1	16/6	38,8	11,50	32,1	24	39,1	-1,625	4,6	5,37	28,7	25	29,6	33,2	34,1
Febr. "	70,00	43,8	9,25	59,7	13,-	68,4	15/9	37,1	10,62	29,6	23,75	38,7	-1,5	4,2	5,60	29,9	26,75	31,7	32,1	34,4
Mrt. "	70,00	43,																		

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 Augustus 1935.

		Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 37.952.883,43 Bijbnk. „ 1.802.661,48 Ag. sch. „ 2.887.632,08			f	42.643.176,99
Papier o. h. Buitenl. in disconto	.....			„	—
Idem eigen portef.	f 356.500,—			„	356.500,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	.....			„	—
Beleeningen	Hfdbk. f 112.422.801,33 ¹⁾ incl. vrsch. Bijbnk. „ 11.450.516,59 in rek.-crt. Ag. sch. „ 37.524.175,71 op onderp. f 161.397.493,63				
Op Effecten	..... f 153.397.834,90 ¹⁾				
Op Goederen en Spec.	..... f 7.999.658,73			„	161.397.493,63 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	.....			„	—
Munt, Goud	..... f 124.095.390,—				
Muntmat., Goud	..... f 465.835.779,15				
	f 589.931.169,15				
Munt, Zilver, enz.	..... f 23.568.102,96				
Muntmat., Zilver	.....			„	613.499.272,11 ¹⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	.....			„	39.582.297,94
Gebouwen en Meub. der Bank	.....			„	4.600.000,—
Diverse rekeningen	.....			„	2.984.393,62
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/'32, S. No. 221)	.....			„	15.486.148,55
	f 880.549.282,84				
		Passiva.			
Kapitaal	..... f 20.000.000,—				
Reservefonds	.....			„	4.049.884,01
Bijzondere reserve	.....			„	5.675.000,—
Pensioenfonds	.....			„	9.929.141,42
Bankbiljetten in omloop	.....			„	799.686.470,—
Bankassignatiën in omloop	.....			„	49.345,89
Rek.-Cour. f Het Rijk	..... f 4.949.990,44				
saldo's: Anderen	..... „ 33.592.130,38			„	38.542.120,82
Diverse rekeningen	.....			„	2.617.320,70
	f 880.549.282,84				
Beschikbaar metaalsaldo	..... f 278.979.079,82				
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	.....			„	697.447.700,—
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	.....			„	—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) ..... f 71.153.775,—
2) Waarvan in het buitenland ..... „ 38.818.974,79

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
12 Aug. '35	124095	465.836	799.686	38.591	278.979	73
5 „ '35	124094	458.660	818.799	37.399	263.532	70,5
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ¹⁾
5 „ 1935	43.785	—	186.189	356	2.963
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud		Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
	Munt	Muntmat.				
10 Aug. '35 ¹⁾	111.890			170.710	20.010	35.602
3 „ '35 ²⁾	112.030			168.830	24.420	34.730
13 Juli 1935	97.995	22.497		173.097	26.896	40.495
6 „ 1935	99.977	23.538		174.616	31.868	40.921
25 Juli 1914	22.057	31.907		110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis- conto's	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
3 „ '35 ²⁾	1.850	78.400		12.280	58
13 Juli 1935	2.787	11.875	54.300	12.642	60
6 „ 1935	2.885	12.000	57.235	12.566	60
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
7 Aug. 1935	193.344	411.836	40.939	14.078	13.115
31 Juli 1935	193.362	408.262	44.513	10.842	13.359
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
7 Aug. '35	87.201	17.240	82.662	37.846	41.508	30,1
31 Juli '35	87.371	24.360	75.680	38.500	45.100	32,5
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het- buitenl.	Wis- sels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
26 Juli '35	71.277	726	9	8.532	1.231	5.061	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort. k.	Parti- culieren
2 Aug. '35	5.800	2.567	82.214	140	3.121	9.869
26 Juli '35	5.805	2.454	81.128	163	3.078	11.090
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buit- tentl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud- dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee- ningen
31 Juli 1935	94,0	30,2	5,9	3.832,0	52,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec- ten	Diverse Activa ²⁾	Circu- latie	Rekg.- Crt.	Diverse Passiva
31 Juli 1935	336,9	651,6	3.877,8	742,9	224,0
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Aug., 31 Juli, resp. 33, 14 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data 1935	Goud	Munt en metaal	Munt en diversen	Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids- fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
									Schatkist	Partic.
8 Aug.	3.519	54	1.415	118	162	40	4.139	41	1.120	
1 „	3.534	56	1.426	120	162	40	4.145	33	1.153	

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad			Wissels		
	Totaal bedrag	Goud- certifi- caten ¹⁾	„Other cash“ ²⁾	In her- disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht	
24 Juli '35	6.247,8	6.226,0	265,5	6,1	4,7	
17 „ '35	6.247,7	6.226,2	251,8	6,7	4,7	

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circu- latie	Totaal Depo- sito's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ³⁾	Algem. Dek- kings- perc. ⁴⁾
17 „ '35	2.430,2	3.258,4	5.477,3	146,6	74,4	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

2) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis- conto's en beleen.	Beleg- gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo- sito's	Waarvan time deposits
10 „ '35	1	7.454	10.960	3.842	20.313	4.396

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng- land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be- treffende valuta.